

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

POGLAVLJE I	OSNOVNE ODREDBE	1
ČLAN 1	[OGRANIČENJA DRŽAVE]	1
ČLAN 2	[SUVERENITET]	1
ČLAN 3	[JEDNAKOST PRED ZAKONOM]	1
ČLAN 4	[OBLIK VLADANJA I PODJELA VLASTI]	1
ČLAN 5	[JEZICI]	2
ČLAN 6	[SIMBOLI]	2
ČLAN 7	[VRIJEDNOSTI]	2
ČLAN 8	[SEKULARNA DRŽAVA]	3
ČLAN 9	[KULTURNO I VJERSKO NASLEĐE]	3
ČLAN 10	[EKONOMIJA]	3
ČLAN 11	[VALUTA]	3
ČLAN 12	[LOKALNA VLAST]	3
ČLAN 13	[GLAVNI GRAD]	3
ČLAN 14	[DRŽAVLJANSTVO]	3
ČLAN 15	[DRŽAVLJANI KOSOVA U INOSTRANSTVU]	3
ČLAN 16	[PREMOĆ USTAVA]	4
ČLAN 17	[MEĐUNARODNI SPORAZUMI]	4
ČLAN 18	[RATIFIKACIJA MEĐUNARODNIH SPORAZUMA]	4
ČLAN 19	[SPROVOĐENJE MEĐUNARODNOG PRAVA]	5
ČLAN 20	[PRENOŠENJE SUVERENOSTI]	5
POGLAVLJE II	PRAVA I OSNOVNE SLOBODE	6
ČLAN 21	[OPŠTA NAČELA]	6
ČLAN 22	[DIREKTNA PRIMJENA MEĐUNARODNIH SPORAZUMA I INSTRUMENTATA]	6
ČLAN 23	[LJUDSKO DOSTOJANSTVO]	7
ČLAN 24	[JEDNAKOST PRED ZAKONOM]	7
ČLAN 25	[PRAVO NA ŽIVOT]	7
ČLAN 26	[PRAVO NA LIČNI INTEGRITET]	7
ČLAN 27	[ZABRANA MUČENJA, SUROVOG NELJUDSKOG ILI PONIŽAVAJUĆEG POSTUPANJA]	8
ČLAN 28	[ZABRANA ROPSTVA I PRINUDNOG RADA]	8
ČLAN 29	[PRAVO NA SLOBODU I SIGURNOST]	8
ČLAN 30	[PRAVA OPTUŽENOG]	9
ČLAN 31	[PRAVO NA PRAVIČNO I NEPRISTRASNO SUĐENJE]	9
ČLAN 32	[PRAVO NA PRAVNO SREDSTVO]	10
ČLAN 33	[NAČELO LEGALITETA I PROPORCIONALNOSTI U KRIVIČNIM POSTUPCIMA]	10
ČLAN 34	[PRAVO LICA DA MU SE NE SUDI DVA PUTA ZA ISTO KRIVIČNO DJELO]	10
ČLAN 35	[SLOBODA KRETANJA]	11
ČLAN 36	[PRAVO NA PRIVATNOST]	11
ČLAN 37	[PRAVO NA SKLAPANJE BRAKA I ZASNIVANJE PORODICE]	11
ČLAN 38	[SLOBODA VJEROISPOVIJESTI, UVJERENJA I SAVJESTI]	12
ČLAN 39	[VJERSKE ZAJEDNICE]	12
ČLAN 40	[SLOBODA IZRAŽAVANJA]	12
ČLAN 41	[PRAVO NA PRISTUP JAVNIM DOKUMENTIMA]	12
ČLAN 42	[SLOBODA MEDIJA]	13
ČLAN 43	[SLOBODA OKUPLJANJA]	13
ČLAN 44	[SLOBODA UDRUŽIVANJA]	13
ČLAN 45	[PRAVO NA IZBOR I UČEŠĆE]	13
ČLAN 46	[ZAŠTITA IMOVINE]	14
ČLAN 47	[PRAVO NA OBRAZOVANJE]	14
ČLAN 48	[SLOBODA NAUKE I UMJETNOSTI]	14
ČLAN 49	[PRAVO NA RAD I OBAVLJANJE PROFESIJE]	14
ČLAN 50	[PRAVA DJETETA]	15
ČLAN 51	[PRAVO NA ZDRAVSTVENU I SOCIJALNU ZAŠTITU]	15
ČLAN 52	[ODGOVORNOST ZA ŽIVOTNU SREDINU]	15
ČLAN 53	[TUMAČENJE ODREDBI LJUDSKIH PRAVA]	15

ČLAN 54	[SUDSKA ZAŠTITA PRAVA].....	15
ČLAN 55	[OGRANIČENJE PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA].....	16
ČLAN 56	[PRAVA I OSNOVNE SLOBODE TOKOM VANREDNOG STANJA]	16
POGLAVLJE III	PRAVA ZAJEDNICA I NJIHOVIH PRIPADNIKA	17
ČLAN 57	[OPĆA NAČELA]	17
ČLAN 58	[ODGOVORNOSTI DRŽAVE].....	17
ČLAN 59	[PRAVA ZAJEDNICA I NJIHOVIH PRIPADNIKA]	18
ČLAN 60	[KONSULTATIVNO VIJEĆE ZA ZAJEDNICE].....	19
ČLAN 61	[ZASTUPLJENOST PRI ZAPOŠLJAVANJU U JAVNE INSTITUCIJE]	19
ČLAN 62	[ZASTUPLJENOST U JAVNE LOKALNE ORGANE]	20
POGLAVLJE IV	SKUPŠTINA REPUBLIKE KOSOVO	21
ČLAN 63	[OSNOVNE ODREDBE]	21
ČLAN 64	[STRUKTURA SKUPŠTINE]	21
ČLAN 65	[NADLEŽNOSTI SKUPŠTINE]	21
ČLAN 66	[IZBOR I MANDAT]	22
ČLAN 67	[IZBOR PREDSJEDNIKA I POTPREDSJEDNIKA].....	23
ČLAN 68	[SJEDNICE].....	23
ČLAN 69	[RASPORED SASTANAKA I KVORUM].....	24
ČLAN 70	[MANDAT POSLANIKA]	24
ČLAN 71	[KVALIFIKACIJE I POLNA JEDNAKOST]	24
ČLAN 72	[NESPOJIVOST FUNKCIJA]	25
ČLAN 73	[NEMOGUĆNOST KANDIDOVANJA]	25
ČLAN 74	[VRŠENJE FUNKCIJE]	25
ČLAN 75	[IMUNITET]	26
ČLAN 76	[POSLOVNIK O RADU].....	26
ČLAN 77	[KOMISIJE].....	26
ČLAN 78	[KOMISIJA O PRAVIMA I INTERESIMA ZAJEDNICA]	26
ČLAN 79	[ZAKONODAVNA INICIJATIVA].....	27
ČLAN 80	[USVAJANJE ZAKONA]	27
ČLAN 81	[ZAKON OD VITALNOG INTERESA].....	28
ČLAN 82	[RASPUŠTANJE SKUPŠTINE].....	28
POGLAVLJE V	PREDSJEDNIK REPUBLIKE KOSOVO	29
ČLAN 83	[POLOŽAJ PREDSJEDNIKA]	29
ČLAN 84	[NADLEŽNOSTI PREDSJEDNIKA].....	29
ČLAN 85	[KVALIFIKACIJE ZA IZBOR PREDSJEDNIKA]	30
ČLAN 86	[IZBOR PREDSJEDNIKA]	31
ČLAN 87	[MANDAT I ZAKLETVA].....	31
ČLAN 88	[NESPOJIVOST FUNKCIJA]	31
ČLAN 89	[IMUNITET]	32
ČLAN 90	[PRIVREMENI IZOSTANAK PREDSJEDNIKA]	32
ČLAN 91	[RAZRJEŠENJE PREDSJEDNIKA]	32
POGLAVLJE VI	VLADA REPUBLIKE KOSOVO	33
ČLAN 92	[OSNOVNE ODREDBE]	33
ČLAN 93	[NADLEŽNOSTI VLADE].....	33
ČLAN 94	[NADLEŽNOSTI PREMIJERA]	34
ČLAN 95	[IZBOR VLADE].....	34
ČLAN 96	[MINISTARSTVA I PREDSTAVLJANJE ZAJEDNICA]	35
ČLAN 97	[ODGOVORNOST].....	35
ČLAN 98	[IMUNITET]	36
ČLAN 99	[PROCEDURE]	36

ČLAN 100	[GLASANJE O POVJERENJU ILI NEPOVJERENJU VLADI]	36
ČLAN 101	[CIVILNA SLUŽBA]	36
POGLAVLJE VII	PRAVOSUDNI SISTEM	37
ČLAN 102	[OPŠTA NAČELA SUDSKOG SISTEMA]	37
ČLAN 103	[ORGANIZACIJA I JURISDIKCIJA SUDOVA]	37
ČLAN 104	[IMENOVANJE I RAZRJEŠENJE SUDIJA]	38
ČLAN 105	[MANDAT I PONOVI IZBOR]	38
ČLAN 106	[NESPOJIVOST FUNKCIJA]	38
ČLAN 107	[IMUNITETI]	39
ČLAN 108	[SUDSKI SAVJET KOSOVA]	39
ČLAN 109	[DRŽAVNO TUŽILAŠTVO]	40
ČLAN 110	[TUŽILAČKI SAVJET KOSOVA]	41
ČLAN 111	[ADVOKATURA]	41
POGLAVLJE VIII	USTAVNI SUD	42
ČLAN 112	[OSNOVNA NAČELA]	42
ČLAN 113	[JURISDIKCIJA I OVLAŠĆENE STRANE]	42
ČLAN 114	[SASTAV I MANDAT USTAVNOG SUDA]	43
ČLAN 115	[ORGANIZACIJA USTAVNOG SUDA]	44
ČLAN 116	[PRAVNI EFEKAT ODLUKA]	44
ČLAN 117	[IMUNITET]	44
ČLAN 118	[RAZRJEŠENJE]	44
POGLAVLJE IX	EKONOMSKI ODNOSI	45
ČLAN 119	[OSNOVNA NAČELA]	45
ČLAN 120	[JAVNE FINANSIJE]	45
ČLAN 121	[IMOVINA]	46
ČLAN 122	[KORIŠĆENJE PRIRODNIH IZVORA I BOGATSTAVA]	46
POGLAVLJE X	LOKALNA SAMOUPRAVA I TERITORIJALNA ORGANIZACIJA	47
ČLAN 123	[OSNOVNA NAČELA]	47
ČLAN 124	[ORGANIZOVANJE I FUNKCIONISANJE LOKALNE SAMOUPRAVE]	47
POGLAVLJE XI	BEZBJEDNOSNI SEKTOR	48
ČLAN 125	[OSNOVNE ODREDBE]	48
ČLAN 126	[KOSOVSKE BEZBJEDNOSNE SNAGE]	48
ČLAN 127	[KOSOVSKI SAVJET ZA BEZBJEDNOST]	49
ČLAN 128	[POLICIJA KOSOVA]	49
ČLAN 129	[OBAVJEŠTAJNA SLUŽBA]	49
ČLAN 130	[UPRAVA CIVILNOG VAZDUHOPLOVSTVA]	50
ČLAN 131	[VANREDNO STANJE]	50
POGLAVLJE XII	NEZAVISNE AGENCIJE	52
ČLAN 132	[ULOGA I NADLEŽNOSTI OMBUDSMANA]	52
ČLAN 133	[KANCELARIJA OMBUDSMANA]	52
ČLAN 134	[KVALIFIKACIJA, IZBOR I RAZRJEŠENJE OMBUDSMANA]	52
ČLAN 135	[IZVJEŠTAJ OMBUDSMANA]	53
ČLAN 136	[STALNI REVIZOR KOSOVA]	53
ČLAN 137	[NADLEŽNOSTI STALNOG REVIZORA KOSOVA]	53
ČLAN 138	[IZVJEŠTAJ STALNOG REVIZORA KOSOVA]	54
ČLAN 139	[CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA]	54
ČLAN 140	[CENTRALNA BAKA KOSOVA]	54
ČLAN 141	[NEZAVISNA KOMISIJA ZA MEDIJE]	55
ČLAN 142	[NEZAVISNE AGENCIJA]	55
POGLAVLJE XIII	ZAVRŠNE ODREDBE	56
ČLAN 143	[SVEOBUHVATNI PREDLOG O REŠENJU STATUSA KOSOVA]	56
ČLAN 144	[AMANDMANI]	56
ČLAN 145	[KONTINUITET MEĐUNARODNIH SPORAZUMA I PRIMJENLJIVOG ZAKONA]	56

POGLAVLJE XIV	PRIJELAZNE ODREDBE	58
ČLAN 146	[MEĐUNARODNI CIVILNI PREDSTAVNIK].....	58
ČLAN 147	[KONAČNA VLAST MEĐUNARODNOG CIVILNOG PRISUSTVA].....	58
ČLAN 148	[PRIJELAZNE ODREDBE SKUPŠTINE KOSOVA]	58
ČLAN 149	[PRVOBITNO USVAJANJE ZAKONA OD VITALNOG INTERESA]	59
ČLAN 150	[PROCES IMENOVANJA SUDIJA I TUŽIOCA]	59
ČLAN 151	[PRIVREMENI SASTAV SUDSKOG SAVJETA KOSOVA]	59
ČLAN 152	[PRIVREMENI SASTAV USTAVNOG SUDA].....	60
ČLAN 153	[MEĐUNARODNO VOJNO PRISUSTVO].....	61
ČLAN 154	[KOSOVSKI ZAŠTITNI KORPUS]	61
ČLAN 155	[DRŽAVLJANSTVO]	61
ČLAN 156	[IZBJEGLICE I INTERNO RASELJENA LICA]	61
ČLAN 157	[STALNI REVIZOR KOSOVA].....	61
ČLAN 158	[CENTRALNA BANKARSKA UPRAVA].....	62
ČLAN 159	[IMOVINA I DRUŠTVENA PREDUZEĆA]	62
ČLAN 160	[VLASNIŠTVO DRUŠTVENIH PREDUZEĆA].....	62
ČLAN 161	[TRANSZICIJA INSTITUCIJA].....	62
ČLAN 162	[STUPANJE NA SNAGU].....	63

Mi, građani Kosova,

Odlučni u stvaranju slobodnog, demokratskog i dobronamernog Kosova, koje će biti domovina svih svojih građana;

Založeni za uspostavljanje države slobodnih građana, koja će garantovati prava, slobode i jednakost svih građana pred zakonom;

Založeni za stvaranje države Kosovo, koja će biti država ekonomskog napredka i socijalnog blagostanja;

Uvjereni u to da će Kosovo doprinijeti stabilnosti u regionu i cijeloj Evropi, uspostavljajući prijateljske odnose i dobru saradnju sa svim susjednim državama;

Uvjereni da će država Kosovo biti ugledan član porodice miroljubivih zemalja svijeta;

Sa ciljem da će se država Kosovo uključiti u procese evroatlantske integracije;

Svečano usvajamo Ustav Republike Kosovo.

Poglavlje I   Osnovne Odredbe

Član 1   [Ograničenja Države]

1. Republika Kosovo je nezavisna, suverena, demokratska, jedinstvena i neodvojiva država.
2. Republika Kosovo je država svojih državljana. Vlast Republike Kosovo se zasniva na poštovanju prava i sloboda građana i svih lica unutar njenih granica.
3. Republika Kosovo nema nikakve teritorijalne zahtjeve prema bilo kojoj državi ili dijelu države, niti će tražiti ujedinjenje sa bilo kojom državom ili dijelom države.

Član 2   [Suverenitet]

1. Suverenitet države Kosovo potiče iz stanovništva, pripada istom i sprovodi se, u saglasnosti sa Ustavom, preko izabranih predstavnika ili drugim oblicima, u saglasnosti sa odredbama ovog Ustava.
2. Suverenitet i integritet Republike Kosovo je neosporiv, neotuđiv i neodvojiv i štiti se svim mjerama, predviđenim ovim Ustavom i zakonom.
3. Sa ciljem očuvanja mira i državnih interesa, Republika Kosovo može učestvovati u sisteme međunarodne bezbjednosti.

Član 3   [Jednakost pred Zakonom]

1. Republika Kosovo je multietničko društvo, koje se sastoji od Albanaca i ostalih zajednica, kojom se upravlja na demokratski način, poštujući vladavinu zakona, preko zakonodavnih, izvršnih i pravosudnih institucija.
2. Sprovođenje javne vlasti u Republici Kosovo se zasniva na načelu jednakosti svih građana pred zakonom i poštovanju međunarodno priznatih prava i osnovnih sloboda, kao i zaštiti prava i učešća svih zajednica i njihovih pripadnika.

Član 4   [Oblik Vladanja i Podjela Vlasti]

1. Kosovo je demokratska Republika koja se zasniva na načelu podjele vlasti i kontrole balansa među njima, kao što je i određeno ovim Ustavom.
2. Skupština Republike Kosovo sprovodi zakonodavnu vlast.

3. Predsjednik Republike Kosovo predstavlja jedinstvo naroda. Predsjednik Republike Kosovo je legitimni predstavnik unutar i van zemlje, koji garantuje demokratsko funkcionisanje institucija Republike Kosovo, u saglasnosti sa ovim Ustavom.
4. Vlada Republike Kosovo je odgovorna za sprovođenje zakona i državne politike i podliježe parlamentarnoj kontroli.
5. Sudska vlast je jedinstvena i nezavisna i sprovode je nezavisni sudovi.
6. Ustavni Sud je nezavistan organ za zaštitu ustavnosti i vrši konačno tumačenje Ustava.
7. Republika Kosovo ima svoje institucije za zaštitu ustavnog reda i teritorijalnog integriteta, javnog reda i mira, koji funkcionišu na osnovu ustavne vlasti demokratskih institucija Republike Kosovo.

Član 5 [Jezici]

1. Službeni jezici u Republici Kosovo su Albanski i Srpski jezik.
2. Turski, Bosanski i Romski imaju status službenih jezika na opštinskom nivou ili će biti korišćeni kao službeni na svim nivoima, u skladu sa zakonom.

Član 6 [Simboli]

1. Zastava, grb i himna su državni simboli Republike Kosovo, koji odražavaju njen multietnički karakter.
2. Izgled, način korišćenja i zaštita zastave i ostalih državnih simbola će se regulisati zakonom. Način korišćenja i zaštita nacionalnih simbola će se regulisati zakonom.

Član 7 [Vrijednosti]

1. Ustavni red Republike Kosovo se zasniva na načela slobode, mira, demokratije, jednakosti, poštovanja ljudskih prava i sloboda vladavine zakona, nediskriminacije, imovinskog prava, zaštite sredine, društvenog prava, pluralizma, podjele državne vlasti i tržišne privreda.
2. Republika Kosovo obezbjeđuje jednakost polova kao osnovnu vrijednost za razvoj demokratskog društva, jednake mogućnosti učešća žena i muškaraca u politički, ekonomski, društveni i kulturni život i sve ostale oblasti društvenog života.

Član 8 [Sekularna Država]

Republika Kosovo je sekularna država i neutralna je po pitanju vjerskih uvjerenja.

Član 9 [Kulturno i Vjersko Nasleđe]

Republika Kosovo obezbjeđuje zaštitu i očuvanje svog kulturnog i vjerskog nasleđa.

Član 10 [Ekonomija]

Tržišna privreda sa slobodnim tržištem je osnov ekonomskog regulisanja Republike Kosovo.

Član 11 [Valuta]

1. U Republici Kosovo će se koristiti jedinstvena valuta.
2. Centralna bankarska uprava Kosova je nezavisna i zove se Centralna Banka Republike Kosovo.

Član 12 [Lokalna Vlast]

1. Osnovna teritorijalna jedinica lokalne samouprave u Republici Kosovo je opština.
2. Organizovanje i nadležnosti lokalnih samouprava se reguliše zakonom.

Član 13 [Glavni Grad]

1. Glavni grad Republike Kosovo je Priština.
2. Status i organizovanje glavnog grada se reguliše zakonom.

Član 14 [Državljanstvo]

Sticanje i gubitak prava na državljanstvo Republike Kosovo se reguliše zakonom.

Član 15 [Državljeni Kosova u Inostranstvu]

Republika Kosovo štiti interese svojih državljana u inostranstvu, onako kako to određuje zakon.

Član 16 [Premoć Ustava]

1. Ustav je najviši pravni akt Republike Kosovo. Zakoni i ostali pravni akti moraju biti u saglasnosti sa ovim Ustavom.
2. Upravna vlast potiče iz Ustava.
3. Republika Kosovo će poštovati međunarodno pravo.
4. Svako lice i organ Republike Kosovo se obavezuje da poštuje odredbe Ustava.

Član 17 [Međunarodni Sporazumi]

1. Republika Kosovo ima pravo na sklapanje međunarodnih sporazuma i članstvo u međunarodne organizacije.
2. Republika Kosovo ima pravo na međunarodnu saradnju za zaštitu mira, bezbjednosti i ljudskih prava.

Član 18 [Ratifikacija Međunarodnih Sporazuma]

1. Međunarodni sporazumi koji se tiču dole navedenih pitanja se ratifikuju sa dve trećine (2/3) glasova svih poslanika Skupštine:
  - (1) teritoriju, mir, savez, politička i vojna pitanja;
  - (2) prava i osnovne slobode;
  - (3) članstvo Republike Kosovo u međunarodne organizacije;
  - (4) preuzimanje odgovornosti nad finansijskim obavezama od strane Republike Kosovo.
2. Međunarodni sporazumi izuzev onih koji nijesu pomenuti u stavu 1 se ratifikuju potpisom Predsjednika Republike Kosovo.
3. Predsednik Republike Kosovo ili Premijer su dužni da obavijeste Skupštinu o svakom potpisanom međunarodnom sporazumu.
4. Izmjena i povlačenje iz međunarodnih sporazuma se sprovodi putem iste procedure kao i pri ratifikaciji međunarodnih sporazuma.
5. Načela i procedure ratifikacije i ukidanja međunarodnih sporazuma se određuju zakonom.

Član 19 [Sprovođenje Međunarodnog Prava]

1. Svaki međunarodni sporazum ratifikovan od strane Republike Kosovo, nakon što se objavi u Službenom listu Republike Kosovo, postaje dio unutarnjeg pravnog sistema. Sporazum se sprovodi na direktan način, osim u onim slučajevima kada je to nemoguće i kada sprovođenje istog zahtijeva donošenje novog zakona.
2. Ratifikovani međunarodni sporazumi i obavezna načela međunarodnog prava imaju premoć nad zakonima Republike Kosovo.
3. Norme donijete od strane neke međunarodne organizacije su, u slučaju konflikta, u prednosti nad zakonima Republike Kosovo, kada se ratifikovanim sporazumom od strane Republike Kosovo za članstvo u tu organizaciju, predviđa obavezno sprovođenje normi donijetih od te organizacije.

Član 20 [Prenošenje Suverenosti]

1. Republika Kosovo, na osnovu međunarodnih ratifikovanih sporazuma, prenosi državna ovlašćenja međunarodnim organizacijama za neka određena pitanja.
2. Ukoliko neki sporazum ratifikovan od strane Republike Kosovo o članstvu u neku međunarodnu organizaciju predviđa obavezno sprovođenje normi te organizacije, zakon kojim se ratifikuje sporazum o članstvu treba biti usvojen od dvije trećine (2/3) glasova svih poslanika Skupštine i te norme imaju prednost nad zakonima Republike Kosovo.

Poglavlje II   Prava i Osnovne Slobode

Član 21   [Opšta Načela]

1. Ljudska prava i osnovne slobode su neodvojiva, neotuđiva i neosporiva i čine osnov pravnog reda Republike Kosovo.
2. Republika Kosovo štiti i garantuje ljudska prava i osnovne slobode, predviđene ovim Ustavom.
3. Svi su dužni da poštuju prava i osnovne slobode ostalih.
4. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva.

Član 22   [Direktna Primjena Međunarodnih Sporazuma i Instrumenata]

Ljudska prava i slobode, koja su utvrđena sljedećim međunarodnim sporazumima i instrumentima garantovana su ovim Ustavom, i direktno se primjenjuju na teritoriji Republike Kosovo i imaju premoć, u slučaju konflikta, nad svim zakonskim odredbama i ostalim aktima javnih institucija:

- (1) Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima;
- (2) Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i protokoli iste;
- (3) Međunarodna konvencija o građanskim i političkim pravima i protokoli iste;
- (4) Okvirna konvencija Saveta Evrope o zaštiti nacionalnih manjina;
- (5) Konvencija o eliminisanju svih oblika rasne diskriminacije;
- (6) Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena;
- (7) Konvencija o pravima djeteta;
- (8) Konvencija protiv mučenja i drugih okrutnih, nečovječnih i ponizavajućih postupaka ili kazni.

Član 23 [Ljudsko Dostojanstvo]

Ljudsko dostojanstvo je neosporivo i predstavlja osnov svih ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Član 24 [Jednakost Pred Zakonom]

1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.
2. Niko se ne smije diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, vjeroispovijesti, političkog ili nekog drugog uvjerenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredjeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.
3. Načelo jednakosti pred zakonom ne spriječava sprovođenje i usvajanje privremenih mjera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nijesu jednake. Takve mjere se mogu sprovoditi samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene.

Član 25 [Pravo na Život]

1. Svako lice ima pravo na život.
2. Smrtna kazna je zabranjena.

Član 26 [Pravo na Lični Integritet]

Svako lice ima pravo na poštovanje njegovog/njenog fizičkog i psihičkog integriteta, što uključuje:

- (1) pravo na donošenje odluke o rađanju djece, na osnovu zakonom određenih pravila i procedura;
- (2) pravo na kontrolu njenog/njegovog tijela, u skladu sa zakonom;
- (3) pravo na nepodvrgavanje liječenju, bez njegovog/njenog davanja saglasnosti, na osnovu zakona;
- (4) pravo na nepodvrgavanje medicinskim ili naučnim eksperimentima, bez njenog/njegovog davanja saglasnosti.

Član 27 [Zabrana Mučenja, Surovog Neljudskog ili Ponižavajućeg Postupanja]

Niko ne smije biti izložen mučenju, surovom neljudskom ili ponižavajućem postupanju.

Član 28 [Zabrana Ropstva i Prinudnog Rada]

1. Niko se ne smije držati u ropstvu ili položaju sličnom ropstvu.
2. Niko se ne smije primorati da obavlja prinudni rad. Prinudnim radom se ne smatra rad ili usluga koja je određena zakonom za osobe koje su kažnjene pravosnažnom odlukom, tokom izdržavanja kazne i u slučaju vanrednog stanja, objavljenog na osnovu pravila određenih ovim Ustavom.
3. Trgovina ljudskim bićima je zabranjena.

Član 29 [Pravo na Slobodu i Sigurnost]

1. Svakome se garantuje pravo na slobodu i sigurnost. Niko ne može biti lišen slobode izuzev zakonom propisanih slučajeva i na osnovu odluke nadležnog suda, i to:
  - (1) nakon objavljivanja zatvorske kazne zbog krivičnog djela;
  - (2) zbog opravdane sumnje da je lice izvršilo krivično djelo, samo onda kada se lišavanje slobode smatra neophodnim za sprječavanje vršenja krivičnog djela i samo na veoma kratak period prije suđenja, na zakonom propisan način;
  - (3) radi vaspitnog nadzora maloljetnog lica, ili radi njegovog/njenog privođenja nadležnom organu, na osnovu zakonitog naređenja;
  - (4) radi zdravstvenog nadzora lica, koje je zbog bolesti opasno po društvo;
  - (5) zbog ilegalnog ulaska u Republiku Kosovo, ili nakon zakonite naredbe o udaljenju ili ekstradiciji.
2. Lice lišeno slobode se odmah, na njegovom maternjem jeziku ili jeziku koje on/ona razumije, obavještava o razlogu hapšenja. Pismeno obavještenje o razlozima hapšenja, se podnosi što je prije moguće. Svako lice koje je lišeno slobode bez sudske odluke se u roku od četrdeset osam (48) sati mora izvesti pred sudiju, koji odlučuje o njegovom/njenom pritvoru ili oslobađanju. Pritvoreno lice ima pravo da mu se sudi bez odlaganja, ili na slobodi do suđenja, osim ukoliko sudija smatra da je lice opasno po zajednicu ili smatra da postoji rizik od njegovog/njenog bjekstva prije suđenja.

3. Lice koje je lišeno slobode, se bez odlaganja treba obavjestiti da ima pravo na nedavanje izjave i pravo na zaštitu, po svom izboru, i ima pravo da bez odlaganja obavijesti tu osobu po svom izboru.
4. Lice koje je lišeno slobode hapšenjem ili pritvorom, ima pravo na pravnu pomoć, kako bi se ocjenila zakonitost hapšenja ili pritvaranja. Odluku će donijeti sud u vrlo kratkom roku i ukoliko je hapšenje ili pritvor nezakonit, narediće se oslobađanje lica.
5. Svako ko je žrtva hapšenja ili pritvora, koje nije u skladu sa odredbama ovog Člana, ima pravo na kompenzaciju, na zakonom propisan način.
6. Lice koje služi kaznu, ima pravo da se žali na uslove hapšenja, na zakonom propisan način.

Član 30 [Prava Optuženog]

Svako ko je optužen za krivično djelo uživa sljedeća minimalna prava:

- (1) da se odmah, na jeziku koji razumije, obavijesti o prirodi i razlozima optužbe pokrenute protiv njega/nje;
- (2) da se obavijesti o svojim pravima, na osnovu zakona;
- (3) da ima dovoljno vremena i sredstava za pripremanje svoje odbrane;
- (4) da dobije besplatnu pomoć prevodioca, ako ne govori ili ne razumije jezik na kojem se sprovodi suđenje;
- (5) pravo na branioca kojeg odabere, da slobodno komunicira sa istim i, ako nema dovoljno sredstava, ovu pomoć dobije besplatno;
- (6) da se ne primorava da svjedoči protiv sebe ili prizna krivicu.

Član 31 [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje]

1. Svakome se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih nadležnosti.
2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.
3. Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo

naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloljetnika, ili zaštititi privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.

4. Svako ko je optužen za krivično djelo ima pravo da ispituje prisutne svjedoke i da zahtijeva obavezno pojavljivanje svjedoka, vještaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice.
5. Svako ko je optužen za krivično delo će se smatrati nevinim, sve dok se ne dokaže njegova/njena krivica, u saglasnosti sa zakonom.
6. Besplatna pravna pomoć će se omogućiti svim licima koja za to nemaju dovoljno sredstava, ako je takva pomoć neophodna za obezbjeđivanje efikasnog pristupa pravdi.
7. Sudski postupci koji se odnose na maloljetnike se regulišu zakonom, poštujući posebne uredbe i procedure za maloljetnike.

Član 32 [Pravo na Pravno Sredstvo]

Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.

Član 33 [Načelo Legaliteta i Proporcionalnosti u Krivičnim Postupcima]

1. Niko se ne može proglasiti krivim ili kazniti za krivično djelo koje, u momentu izvršenja, nije bilo određeno zakonom kao krivično djelo, osim za djela, koja su u periodu u kojem su počinjena, na osnovu međunarodnog prava, smatrana genocidom, ratnim zločinima ili zločinima protiv čovječnosti.
2. Kazna koja je izrečena za neko krivično djelo ne može biti strožija nego što je bila određena zakonom u vrijeme kada je djelo počinjeno.
3. Visina kazne ne smije biti u disproporciji sa krivičnim djelom.
4. Kazne se određuju na osnovu zakona koji je bio na snazi u vrijeme kada je djelo počinjeno, izuzev onih slučajeva kada je kasnije primjenjeni zakon povoljniji po izvršioca krivičnog djela.

Član 34 [Pravo Lica da mu se ne Sudi dva Puta za Isto Krivično Djelo]

Niko se ne može kazniti više od jednog puta za isto krivično djelo.

Član 35 [Sloboda Kretanja]

1. Državljeni Republike Kosovo i stranci koji su zakoniti stanovnici Kosova, imaju pravo na slobodno kretanje i izbor stanovanja u Republici Kosovo.
2. Svako lice ima pravo da napusti zemlju. Ograničenja istog mogu biti regulisana zakonom, ako su ista neophodna za obezbjeđivanje zakonskog postupka, sprovođenje sudske odluke ili kako bi se ispunila obaveza zaštite zemlje.
3. Državljanima Republike Kosovo se neće uskratiti pravo ulaska na Kosovo.
4. Državljeni Republike Kosovo se mogu ekstradirati protiv svoje volje, osim kada je drugačije predviđeno zakonom ili međunarodnim sporazumima.
5. Pravo ulaska stranaca u Republiku Kosovo i boravka se reguliše zakonom.

Član 36 [Pravo na Privatnost]

1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, nepovredivost stana i tajnost pisama, telefona i drugih sredstava opštenja.
2. Kontrola bilo kojeg stana ili drugih privatnih prostorija, neophodna radi vođenja istrage o zločinu, se mogu sprovoditi samo do neophodnog stepena i samo na osnovu sudske odluke, nakon objašnjenja razloga neophodnosti takve kontrole. Odstupanje od ovog pravila je dozvoljeno ako je neophodno zakonitog lišavanja slobode počinioca krivičnog djela, prikupljanja dokaza koji se mogu izgubiti ili u slučaju otklanjanja neposredne i ozbiljne opasnosti po ljude ili imovinu, na zakonom propisan način. Sud je dužan da odobri ovakva dela na retroaktivan način.
3. Tajnost pisama, telefonskih razgovora i drugih sredstava opštenja je neotuđivo pravo. Ovo pravo se može uskratiti samo privremeno i na osnovu odluke suda, ako je to neophodno za vođenje krivičnog postupka ili zaštitu zemlje, na zakonom propisan način.
4. Svako lice ima pravo na zaštitu ličnih podataka. Prikupljanje, držanje, pristup, ispravka i korišćenje istih je regulisano zakonom.

Član 37 [Pravo na Sklapanje Braka i Zasnivanje Porodice]

1. Svako ima pravo na sklapanje braka, na osnovu slobodnog izbora supružnika i pravo na zasnivanje porodice u saglasnosti sa zakonom.
2. Zaključenje i raskid braka se reguliše zakonom i počiva na ravnopravnosti supružnika.

3. Porodica uživa posebnu državnu zaštitu, na zakonom propisan način.

Član 38 [Sloboda Vjeroispovijesti, Uvjerenja i Savjesti]

1. Garantuje se sloboda vjeroispovijesti, uvjerenja i savjesti.
2. Sloboda vjeroispovijesti, uvjerenja i savjesti uključuje pravo na prihvatanje i ispoljavanje svoje vjere, pravo na ispoljavanje ličnih uvjerenja i pravo na prihvatanje ili neprihvatanje članstva u neku vjersku zajednicu ili grupu.
3. Niko se ne može primorati, niti mu se može zabraniti, da u suprotnosti sa svojim ubjeđenjima, učestvuje u ispoljavanju vjere i javnom propagiranju svoje vjere i ubjeđenja.
4. Sloboda ispoljavanja vjere, ubjeđenja i savjesti se može ograničiti zakonom, ako je to neophodno za zaštitu bezbjednosti, javnog reda, zdravlja ili zaštite prava drugih.

Član 39 [Vjerske Zajednice]

1. Republika Kosovo obezbjeđuje i štiti autonomiju svih vjerskih zajednica i monumenata, unutar svoje teritorije.
2. Vjerske zajednice su slobodne da nezavisno regulišu svoju unutrašnju organizaciju, versku delatnost i verske rituale.
3. Vjerske zajednice imaju pravo na osnivanje vjerskih škola i humanitarnih organizacija, u saglasnosti sa ovim Ustavom i zakonom.

Član 40 [Sloboda Izražavanja]

1. Garantuje se sloboda izražavanja. Sloboda govora uključuje pravo na izražavanje, saopštavanje i primanje informacija, mišljenja i ostalih poruka, bez ikakvog ometanja.
2. Sloboda izražavanja se može zakonom ograničiti u onim slučajevima kada je to neophodno za sprječavanje, podstrekivanja i provokacije nasilja i neprijateljstva na osnovu rasne, nacionalne, etničke ili vjerske mržnje.

Član 41 [Pravo na Pristup Javnim Dokumentima]

1. Svako lice uživa pravo pristupa javnim dokumentima.

2. Dokumenta koja posjeduju javni i državni organi, su javna, osim onih kojima je pristup zakonom ograničen, zbog privatnosti, poslovnih tajni ili informacija koje su klasifikovane kao povjerljive.

Član 42 [Sloboda Medija]

1. Garantuje se sloboda i pluralizam medija.
2. Cenzura je zabranjena. Niko ne može zabraniti širenje informacija ili ideja putem medija, osim u onim slučajevima kada je to neophodno za sprečavanje podstrekivanja i provokacija nasilja i neprijateljstva na osnovu rasne, nacionalne, etničke ili vjerske mržnje.
3. Svako ima pravo na ispravku objavljenih informacija koje su netačne, nepotpune ili neistinite, ako mu/joj uskraćuju prava ili interese, u saglasnosti sa zakonom.

Član 43 [Sloboda Okupljanja]

Garantuje se sloboda okupljanja. Svako lice ima pravo da organizuje okupljanja, protest i demonstracije, kao i pravo da u ista učestvuje. Ova prava se mogu ograničiti zakonom, ako je to neophodno za zaštitu javnog reda, zdravlja, nacionalne bezbjednosti ili zaštitu prava ostalih.

Član 44 [Sloboda Udruživanja]

1. Garantuje se sloboda udruživanja. Sloboda udruživanja uključuje i pravo na osnivanje organizacija bez dobijanja dozvole, da bude ili ne bude član neke organizacije, kao i da učestvuje u aktivnosti neke organizacije.
2. Sloboda osnivanja sindikata i organizovanja radi zaštite interesa, je takođe zagarantovana. Ograničenje ovog prava se može sprovesti na osnovu zakona za određene kategorije zaposlenika.
3. Organizacije ili aktivnosti koje imaju za cilj rušenje ustavnog poretka, kršenje ljudskih prava i sloboda, ili izazivanje rasne, nacionalne, etničke ili vjerske mržnje, se mogu zabraniti odlukom nadležnog suda.

Član 45 [Pravo na Izbor i Učešće]

1. Svaki državljanin Republike Kosovo koji je napunio osamnaest godina, čak i na dan izbora, ima pravo da bira i bude biran, osim ako je to pravo ograničeno odlukom suda.

2. Glasanje je lično, jednako, slobodno i tajno.
3. Državne institucije podržavaju mogućnosti za učešće svih lica u javne aktivnosti i pravo svakoga da na demokratski način utiče na odluke javnih organa.

Član 46 [Zaštita Imovine]

1. Garantuje se pravo na imovinu.
2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.
3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se ekspropriše.
4. O sporovima koje uzrokuje neko delo Republike Kosovo ili javne institucije Republike Kosovo, a koji se smatraju eksproprijacijom, odlučuje nadležni sud.
5. Intelektualno pravo je zaštićeno zakonom.

Član 47 [Pravo na Obrazovanje]

1. Svako lice ima pravo na osnovno i besplatno obrazovanje. Obavezno obrazovanje je regulisano zakonom i finansiraće se javnim sredstvima.
2. Javne institucije će svakom licu garantovati jednake mogućnosti školovanja, sve na osnovu njenih/njegovih pojedinačnih potreba i sposobnosti.

Član 48 [Sloboda Nauke i Umjetnosti]

1. Garantuje se naučno i umjetničko stvaralaštvo.
2. Garantuje se akademska sloboda.

Član 49 [Pravo na Rad i Obavljanje Profesije]

1. Garantuje se pravo na rad.
2. Svako lice ima pravo da slobodno izabere svoju profesiju i radno mjesto.

Član 50 [Prava Djeteta]

1. Djeca imaju pravo na zaštitu i brigu koja je neophodna za njihovo blagostanje.
2. Vanbračna djeca imaju jednaka prava kao i djeca rođena u braku.
3. Svako dijete ima pravo da bude zaštićeno od nasilja, zlostavljanja i eksploatacije.
4. Sve radnje koje se tiču djeteta, preduzete od strane državnih, javnih ili privatnih institucija, moraju biti u najboljem interesu djeteta.
5. Svako dijete uživa pravo na redovne lične i neposredne kontakte sa oba roditelja, osim ako neka nadležna institucija smatra da je to u suprotnosti sa najboljim interesima djeteta.

Član 51 [Pravo na Zdravstvenu i Socijalnu Zaštitu]

1. Zaštita i pravo na zdravstveno osiguranje su regulisani zakonom.
2. Osnovno socijalno osiguranje koje se odnosi na nezaposlenost, bolest, ograničene sposobnosti i starost, se reguliše zakonom.

Član 52 [Odgovornost za Životnu Sredinu]

1. Priroda i biodiverzitet, životna sredina i nacionalno nasleđe su obaveza svakog lica.
2. Institucije javne vlasti su dužne da se angažuju kako bi svakom licu garantovali mogućnost uticaja na odluke koje se tiču životne sredine u kojoj žive.
3. Uticaj na životnu sredinu će se uzeti u obzir od strane javnih institucija tokom procesa donošenja odluka.

Član 53 [Tumačenje Odredbi Ljudskih Prava]

Osnovna prava i slobode zagaranovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava.

Član 54 [Sudska Zaštita Prava]

Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom ili zakonom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.

Član 55 [Ograničenje Prava i Osnovnih Sloboda]

1. Prava i osnovne slobode garantovane ovim Ustavom, se jedino mogu ograničiti zakonom.
2. Prava i osnovne slobode garantovane ovim Ustavom, se mogu ograničiti samo do onih mjera koje su neizbježne, kako bi se u otvorenom i demokratskom društvu ispunio cilj, radi kojeg je dozvoljeno ograničenje.
3. Ograničenja garantovanih prava i osnovnih sloboda garantovanih ovim Ustavom, se ne mogu sprovesti u druge svrhe, osim onih zbog kojih su određena.
4. U slučaju ograničavanja ljudskih prava i sloboda i sprovođenja istih, sve institucije javne vlasti, a posebno sudovi, su dužni da se posvete suštini prava koje se ograničava, značaju cilja ograničenja, prirodi ograničenja, odnosu ograničenja sa ciljem koji se želi postići, kao i razmatranju mogućnosti realizovanja tog cilja sa što blažim ograničenjima.
5. Ograničenje prava i sloboda garantovanih ovim Ustavom, na nijedan način ne sme da ospori suštinu garantovanih prava.

Član 56 [Prava i Osnovne Slobode tokom Vanrednog Stanja]

1. Odstupanje od Ustavom zaštićenih prava i osnovnih sloboda, se, na osnovu ovog Ustava, može ograničiti samo nakon objavljivanja vanrednog stanja i samo onoliko koliko je to neophodno u datim okolnostima.
2. Odstupanje od prava i osnovnih sloboda garantovanih članovima 23, 24, 25, 27, 28, 29, 31, 33, 34, 37 i 38 ovog Ustava, nije dozvoljeno pod nikakvim okolnostima.

Poglavlje III   Prava Zajednica i Njihovih Pripadnika

Član 57   [Opća Načela]

1. Građani koji pripadaju istoj nacionalnoj ili etničkoj, jezičkoj ili vjerskoj grupi koja je tradicionalno prisutna na teritoriji Kosova (zajednice), uživaju posebna prava koja su određena ovim Ustavom, pored ljudskih prava i osnovnih sloboda, određenih Poglavljem II ovog Ustava.
2. Svaki pripadnik zajednice će imati pravo da slobodno izabere da se sa njim postupa ili ne postupa kao sa pripadnikom date zajednice, a zbog tog izbora, ili zbog korišćenja prava koja su povezana sa tim izborom, ne smije da proiziđe nikakva diskriminacija.
3. Pripadnici zajednica će imati pravo da slobodno izražavaju, neguju i razvijaju svoj identitet i svojstva svojih zajednica.
4. Korišćenje ovih prava povlači sa sobom dužnosti i odgovornosti, u smislu postupanja u skladu sa zakonom Republike Kosovo, i ne smije da uskraćuje prava drugih lica.

Član 58   [Odgovornosti Države]

1. Republika Kosovo će osigurati odgovarajuće uslove koji će omogućiti zajednicama i njihovim pripadnicima da čuvaju, štite i razvijaju svoj identitet. Vlada će naročito podržati kulturne inicijative zajednica i njihovih pripadnika, uključujući i finansijsku pomoć.
2. Republika Kosovo će unapređivati duh tolerancije, dijalog i pružaće podršku pomirenju između zajednica i poštovaće standarde određene Okvirnom konvencijom Saveta Evrope za zaštitu nacionalnih manjina i Evropskom poveljom za regionalne ili manjinske jezike.
3. Republika Kosovo će preduzeti sve neophodne mere da zaštiti lica koja mogu da budu izložena prijetnjama ili postupcima diskriminacije, neprijateljstva ili nasilja zbog njihovog nacionalnog, etničkog, kulturnog, jezičkog ili vjerskog identiteta.
4. Republika Kosovo će po potrebi usvojiti adekvatne mjere, koje mogu biti neophodne za unapređenje potpune i stvarne jednakosti između pripadnika zajednica u svim oblastima privrednog, socijalnog, političkog i kulturnog života. Ovako preduzete mjere neće biti smatrane aktom diskriminacije.
5. Republika Kosovo će promovisati očuvanje vjerskog i kulturnog nasljeđa svih zajednica, kao sastavnog djela nasljeđa Kosova. Republika Kosovo će imati posebnu dužnost da obezbjedi efikasnu zaštitu lokaliteta i spomenika od kulturnog i vjerskog značaja za zajednice.

6. Republika Kosovo preuzima efikasne mjere protiv svih onih koji podrivaju uživanje prava pripadnika zajednica. Republika Kosovo će se uzdržavati od politika ili praksi koje imaju za cilj asimilaciju lica, koja pripadaju zajednicama protiv njihove volje, i dužna je da zaštiti ta lica od svakog postupka koji ima za cilj takvu asimilaciju.
7. Republika Kosovo će obezbjediti, po nediskriminatornoj osnovi, da sve zajednice i njihovi pripadnici mogu da koriste svoja prava koja su navedena u ovom Ustavu.

Član 59 [Prava Zajednica i Njihovih Pripadnika]

Pripadnici zajednica imaju pravo, pojedinačno ili u okviru zajednice da:

- (1) izražavaju, održavaju i razvijaju svoju kulturu i čuvaju suštinske elemente svog identiteta, odnosno vjeroispovijest, jezik, tradiciju i kulturu;
- (2) stiču javno obrazovanje na jednom od zvaničnih jezika Republike Kosovo, po svom izboru, na svim nivoima;
- (3) stiču predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje na svom jeziku, u obimu koji je propisan zakonom, gde je temelj osnivanja posebnih razreda ili škola niži nego što je obično određeno za obrazovne institucije;
- (4) osnivaju i upravljaju sopstvenim privatnim obrazovnim i ustanovama za obuku, kojima se može odobriti finansijska pomoć, u saglasnosti sa zakonom i međunarodnim standardima;
- (5) slobodno koriste svoj jezik, kako privatno tako i u javnosti;
- (6) koriste svoj jezik i pismo u odnosima sa opštinskim vlasima ili lokalnim kancelarijama vlasti, u oblastima u kojima predstavljaju dovoljan udio u stanovništvu, u skladu sa zakonom. Troškove za usluge tumačenja ili prevođenja, snose nadležni organi;
- (7) koriste i ističu simbole zajednice, u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima;
- (8) lična imena pišu u izvornom obliku i pismu na svom jeziku, kao i da povrate izvorna imena koja su bila prinudno promjenjena;
- (9) koriste lokalne nazive, nazive ulica i drugih topografskih oznaka koje odražavaju i uzimaju u obzir multietnički i multijezički karakter date oblasti;
- (10) imaju zagarantovan pristup i posebnu zastupljenost u javnim medijima, kao i na programe na svom jeziku, u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima;

- (11) osnivaju i koriste svoje medije, uključujući pružanje informacija na svom jeziku, između ostalog putem dnevnih novina i kablovskih servisa, i korišćenje rezervisanog broja frekvencija za elektronske medije, u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima. Republika Kosovo će preduzeti sve mjere koje su potrebne da bi se osigurao međunarodni plan frekvencija, koji omogućava kosovskim Srbima pristup licenciranom nezavisnom televizijskom kanalu na Srpskom jeziku, na cijeloj teritoriji Republike Kosovo;
- (12) uživaju neometane međusobne kontakte u Republici Kosovo, i uspostavljaju i održavaju slobodne i miroljubive kontakte sa licima iz bilo koje države, a naročito sa onima sa kojima imaju zajednički etnički, kulturni, jezički i vjerski identitet, ili zajedničko kulturno nasljeđe, u saglasnosti sa zakonom i međunarodnim standardima;
- (13) uživaju neometane kontakte sa lokalnim, regionalnim i međunarodnim nevladinim organizacijama i učestvuju bez diskriminacije u njihovim aktivnostima;
- (14) osnivaju udruženja za kulturu, umetnost, nauku i obrazovanje, kao i školska i druga udruženja za izražavanje, negovanje i razvoj svog identiteta.

Član 60 [Konsultativno Vijeće za Zajednice]

1. Konsultativno vijeće za zajednice će funkcionisati pod okriljem Predsjednika Republike Kosovo, u kome će biti zastupljene sve zajednice.
2. Konsultativno vijeće za zajednice će, između ostalih, činiti predstavnici udruženja zajednica.
3. Mandat Konsultativnog vijeća za zajednice obuhvata:
  - (1) obezbjeđivanje mehanizma za redovnu razmjenu mišljenja između zajednica i Vlade Kosova;
  - (2) pružanje mogućnosti zajednicama da u početnoj fazi daju komentare na zakonodavne i političke inicijative, koje može da pripremi Vlada, daju predloge na ovakve inicijative i traže da njihovi stavovi budu uključeni u relevantne projekte i programe;
  - (3) sve ostale odgovornosti i funkcije, u saglasnosti sa zakonom.

Član 61 [Zastupljenost pri Zapošljavanju u Javne Institucije]

Zajednice i njihovi pripadnici imaju pravo na pravičnu zastupljenost pri zapošljavanju u javnim organima i javnim preduzećima na svim nivoima, posebno u policijskoj službi u

oblastima gde živi data zajednica, uz poštovanje pravila u pogledu sposobnosti i integriteta koja se primenjuju za javnu administraciju.

Član 62 [Zastupljenost u Javne Lokalne Organe]

1. U općinama gde najmanje deset posto (10%) stanovnika pripada manjinskim zajednicama, koje u toj općini čine većinu, mjesto potpredsjednika za zajednice biće rezervisano za jednog predstavnika iz redova tih zajednica.
2. Mjesto potpredsjednika zauzeće kandidat iz zajednice koja ne čini većinu, a koji je dobio najviše glasova na otvorenoj listi kandidata na izborima za Skupštinu općine.
3. Potpredsjednik za zajednice će unapređivati dijalog između zajednica i služiće kao zvanično lice za rješavanje zabrinutosti i interesa zajednica koje ne čine većinu na sastancima Skupštine općine u njenom/njegovom radu. Potpredsjednik je takođe odgovoran za preispitivanje pritužbi zajednica ili njihovih pripadnika, ukoliko akta ili odluke Skupštine općine povrijeđuju njihova Ustavom zagarantovana prava. Potpredsjednik takva pitanja prosljeđuje Skupštini općine radi ponovnog preispitivanja akta ili odluke.
4. U slučaju da Skupština općine odluči da ne razmotri ponovo svoj akt ili odluku, ili ukoliko potpredsjednik smatra da rezultat, posle ponovnog razmatranja i dalje predstavlja povredu Ustavom zagarantovanih prava, onda on/ona može da podnese to pitanje direktno Ustavnom sudu, koji može da donese odluku da li će da prihvati taj predmet radi preispitivanja.
5. Zajednicama koje ne čine većinu u Republici Kosovo, je zagarantovana zastupljenost u izvršnim organima tih općina.

Poglavlje IV   Skupština Republike Kosovo

Član 63   [Osnovne Odredbe]

Skupština je najviša zakonodavna institucija Republike Kosovo, direktno izabrana od strane naroda i predstavlja narod Republike Kosovo.

Član 64   [Struktura Skupštine]

1. Skupština ima sto dvadeset (120) poslanika koji su izabrani tajnim glasanjem, na osnovu otvorenih lista. Mesta u Skupštini su podijeljena između svih partija, koalicija, građanskih inicijativa i nezavisnih kandidata, proporcionalno broju važećih glasova dobijenih na izborima za Skupštinu.
2. U sklopu ove podjele, dvadeset (20) od sto dvadeset (120) mjesta je garantovano za predstavnike zajednica koje nijesu većina na Kosovu, kao što slijedi:
  - (1) partije, koalicije, građanske inicijative i nezavisni kandidati, koji su se izjasnili da zastupaju Srpsku zajednicu, imajuće ukupan broj mjesta u Skupštini, koja su osvojili na otvorenim izborima, sa najmanje deset (10) zagantovanih mjesta, ukoliko je broj osvojenih mjesta manji od deset (10);
  - (2) partije, koalicije, građanske inicijative i nezavisni kandidati, koji su izjavili da zastupaju ostale zajednice u Skupštini, imajuće ukupan broj mjesta koja su osvojili na otvorenim izborima, sa minimalnim brojem zagantovanih mjesta, kao što slijedi: zajednica Roma jedno (1) mjesto; zajednica Aškalija jedno (1) mjesto; zajednica Egipćana jedno (1) mjesto; i jedno (1) dodatno mjesto će se dodjeliti zajednici Roma, Aškalija i Egipćana koja je dobila najviše glasova; zajednici Bošnjaka tri (3) mjesta; zajednici Turaka dva (2) mjesta i zajednici Goranaca jedno (1) mjesto, ako je broj dobijenih glasova svake zajednice manji od broja zagantovanih mjesta.

Član 65   [Nadležnosti Skupštine]

Skupština Republike Kosovo:

- (1) usvaja zakone, rezolucije i ostale opće akte;
- (2) na osnovu dvije trećine (2/3) glasova svih poslanika menja Ustav, uključujući i dvije trećine (2/3) svih poslanika koji zauzimaju mjesta rezervisana i zagantovana za predstavnike zajednica koje nijesu većina na Kosovu;
- (3) objavljuje referendum, u saglasnosti sa zakonom;

- (4) ratifikuje međunarodne sporazume;
- (5) usvaja budžet Republike Kosovo;
- (6) vrši izbor i razriješava Predsjednika i potpredsjednike Skupštine;
- (7) bira i može razriješiti Predsednika Republike Kosovo, u saglasnosti sa ovim Ustavom;
- (8) bira Vladu i može izglasati nepovjerenje iste;
- (9) vrši nadzor Vlade i ostalih javnih institucija, koje, na osnovu Ustava i zakona, podnose izvještaj Skupštini;
- (10) vrši izbor članova Sudskog savjeta i Tužilačkog savjeta Kosova, u saglasnosti sa ovim Ustavom;
- (11) predlaže sudije Ustavnog suda;
- (12) nadzire vanjsku i bezbjednosnu politiku;
- (13) potvrđuje dekret Predsjednika o objavljivanju vanrednog stanja;
- (14) odlučuje o pitanjima od općeg interesa, utvrđenih zakonom.

Član 66 [Izbor i Mandat]

1. Skupština Kosova se bira na mandat od četiri godine, počevši od dana konstitutivnog sastanka, koji se održava u roku od trideset (30) dana od dana službenog objavljivanja rezultata izbora.
2. Redovni izbori za Skupštinu se održavaju najkasnije trideset (30) dana prije isteka mandata, a u slučaju raspuštanja Skupštine ne kasnije od četrdeset pet (45) dana od raspuštanja.
3. Predsjednik Republike Kosovo saziva prvu sjednicu Skupštine. U slučaju nemogućnosti Predsjednika Republike Kosovo da sazove prvu sjednicu, Skupština će se sastati bez prisustva Predsjednika.
4. Mandat Skupštine Kosova se može produžiti samo u slučaju vanrednog stanja radi uvođenja hitnih mera za zaštitu od agresije ili opasnosti po ustavni red ili javnu bezbjednost Republike Kosovo, i samo dok vanredno stanje traje, kao što je i rpropisano ovim Ustavom.
5. Uslovi, izborna područja i procedure izbora se oregulišu zakonom.

Član 67 [Izbor Predsjednika i Potpredsjednika]

1. Skupština Kosova iz svojih redova bira Predsjednika i pet (5) potpredsjednika.
2. Predsjednika Skupštine predlaže najveća parlamentarna grupa i bira se većinom glasova svih prisutnih poslanika Skupštine.
3. Tri (3) potpredsjednika predložena iz tri najveće parlamentarne grupe, se biraju većinom glasova svih poslanika Skupštine.
4. Dva (2) potpredsjednika predstavljaju zajednice koje ne čine većinu u Skupštini i oni se biraju većinom glasova svih poslanika. Jedan potpredsjednik će biti iz redova poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarrantovana mjesta za srpsku zajednicu, a drugi iz redova poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarrantovana mjesta za ostale zajednice koje ne čine većinu.
5. Predsjednik i potpredsjednici Skupštine se mogu razriješiti većinom od dvije trećine (2/3) cjelokupnog broja poslanika.
6. Predsjednik i potpredsjedavajući čine Predsjedništvo Skupštine. Predsjedništvo je odgovorno za administrativno funkcionisanje Skupštine, na način koji je propisan Poslovníkom o radu Skupštine.
7. Predsjednik Skupštine:
  - (1) predstavlja Skupštinu;
  - (2) određuje dnevni red, saziva i predsjedava sjednicama;
  - (3) potpisuje akta usvojena od strane Skupštine;
  - (4) vrši i ostale funkcije na osnovu ovog Ustava i Poslovníka o radu Skupštine.
8. U slučaju odsustva ili nemogućnosti vršenja funkcije, Predsjednika Skupštine zamjenjuje jedan od potpredsjednika.

Član 68 [Sjednice]

1. Sastanci Skupštine Kosova su javni.
2. Na zahtjev Predsjednika Republike Kosovo, Premijera ili jedne trećine (1/3) poslanika, u slučajevima određenim Uredbom o radu Skupštine, sastanci mogu biti zatvoreni. Odluka se usvaja na transparentan i otvoren način i zahtijeva glas dvije trećine (2/3) prisutnih poslanika.

Član 69 [Raspored Sastanaka i Kvorum]

1. Skupština Kosova se sastaje u dva redovna zasjedanja godišnje.
2. Prolječno zasjedanje počinje trećeg ponedjeljka januara mjeseca, a jesenje drugog ponedjeljka septembra mjeseca.
3. Skupština postiže kvorum onda kada je prisutno više od polovine svih poslanika Skupštine.
4. Skupština Kosova se, na zahtjev Predsjednika Republike, Premijera ili jedne trećine (1/3) poslanika, saziva na vanredno zasjedanje.

Član 70 [Mandat Poslanika]

1. Poslanici Skupštine su predstavnici naroda i ne podlježu nikakvom prinudnom mandatu.
2. Mandat poslanika Skupštine počinje na dan potvrđivanja službenih rezultata izbora.
3. Mandat poslanika ističe ili se proglašava nevažećim kada:
  - (1) ne podnese zakletvu;
  - (2) da ostavku;
  - (3) se imenuje za člana Vlade Kosova;
  - (4) istekne mandat Skupštine;
  - (5) neopravdano odsustvuje šest (6) mjeseci u kontinuitetu sa sastanaka Skupštine. Skupština Kosova, može, u posebnim slučajevima, odlučiti drugačije.
  - (6) je kažnjen pravosnažnom odlukom suda za krivično djelo koje je kažnjivo zatvorom sa jednom ili više godina;
  - (7) u slučaju njegove/njene smrti.
4. Slobodna mjesta poslanika Skupštine, se odmah popunjavaju, u saglasnosti sa ovim Ustavom i zakonom.

Član 71 [Kvalifikacije i Polna Jednakost]

1. Svaki državljanin Republike Kosovo, koji ima osamnaest (18) ili više godina ispunjava zakonske uslove, može biti kandidat za poslanika.

2. Sastav Skupštine Kosova će poštovati polnu jednakost, koja je u saglasnosti sa međunarodnim načelom.

Član 72 [Nespojivost Funkcija]

Poslanik Skupštine Kosova ne može raditi u državnoj administraciji ili nekom drugom javnom preduzeću, niti može obavljati neku drugu izvršnu funkciju, kao što je i određeno zakonom.

Član 73 [Nemogućnost Kandidovanja]

1. Sljedeća lica se ne mogu kandidovati niti izabrati za poslanika Skupštine, bez davanja ostavke:

- (1) sudije i tužioci;
- (2) pripadnici Bezbjednosnih snaga Kosova;
- (3) pripadnici Policije Kosova;
- (4) pripadnici Carincke službe Kosova;
- (5) pripadnici Kosovske obaveštajne agencije;
- (6) rukovodioci nezavisnih agencija;
- (7) diplomatski predstavnici;
- (8) predsjednici i članovi Centralne Izborne Komisije.

2. Ne mogu se kandidovati za poslanike ni lica koja su razrješena prava konačnom odlukom suda.

3. Ne mogu se izabrati za poslanike Skupštine ni Predsjednici općina, ni ostali službenici koji na općinskom nivou zauzimaju izvršne funkcije, dok ne daju ostavku na istu.

Član 74 [Vršenje Funkcije]

Poslanici Skupštine Kosova vrše svoju funkciju u najboljem interesu Republike Kosovo i u saglasnosti sa ovim Ustavom, zakonima i poslovníkom o radu Skupštine.

Član 75 [Imunitet]

1. Poslanici Skupštine uživaju imunitet od krivičnog gonjenja, građanskih tužbi ili razrješenja za postupke i odluke tokom vršenja svoje poslaničke funkcije. Imunitet ne ometa krivično gonjenje poslanika Skupštine za postupke koje je počinio van vršenja svoje poslaničke funkcije.
2. Poslanik Skupštine se ne može uhapsiti niti pritvoriti dok obavlja svoju funkciju poslanika Skupštine, bez saglasnosti većine svih poslanika Skupštine.

Član 76 [Poslovnik o Radu]

Poslovnik o radu Skupštine se usvaja sa dvije trećine (2/3) glasova svih poslanika Skupštine i isti određuje unuarnju organizaciju i način rada Skupštine.

Član 77 [Komisije]

1. Skupština Kosova imenuje stalne, funkcionalne i ad hoc komisije koje odražavaju politički sastav Skupštine.
2. Skupština na zahtjev jedne trećine (1/3) svih svojih poslanika, osniva komisiju za posebna pitanja, uključujući i istražni postupak.
3. Najmanje jedan potpredsjednik svake parlamentarne komisije mora biti iz različite zajednice u odnosu na zajednicu kojoj pripada predsjednik.
4. Ovlašćenja i procedure komisija se uređuju Poslovnikom o radu Skupštine.

Član 78 [Komisija o Pravima i Interesima Zajednica]

1. Komisija o Pravima i Interesima Zajednica je stalna komisija Skupštine. Ova komisija se sastoji od jedne trećine (1/3) članova koji predstavljaju grupu poslanika Skupštine koji zauzimaju mjesta rezervisana ili zagarantovana za Srpsku zajednicu i jedne trećine (1/3) poslanika koji predstavljaju grupu poslanika Skupštine, koji zauzimaju mjesta rezervisana ili zagarantovana za ostale zajednice koje ne čine većinu i jedne trećine (1/3) poslanika iz većinske zajednice koja je zastupljena u Skupštini.
2. Na zahtjev bilo kojeg člana Predsjedništva Skupštine, svaki predloženi zakon će se podnijeti Komisiji o Pravima i Interesima Zajednica. Komisija će, u roku od dvije nedjelje, većinom glasova svojih članova, donijeti odluku o vršenju preporuka o predloženom zakonu.

3. Kako bi osigurala da su prava i interesi zajednica pokrenuti na adekvatnom nivou, Komisija može da izvrši preporuke nekoj drugoj relevantnoj komisiji ili samoj Skupštini.
4. Komisija, na svoju inicijativu, može da predloži zakone i ostale akte u okviru nadležnosti Skupštine, koje smatra neophodnim a da su u interesu zajednica. Članovi komisije mogu izlagati pojedinačno mišljenje.
5. Predsjedništvo Skupštine može, radi dobijanja mišljenja ili saveta, proslijediti bilo koje pitanje nekoj drugoj komisiji, ili grupi koja se sastoji od najmanje deset (10) poslanika Skupštine.

Član 79 [Zakonodavna Inicijativa]

Inicijativu o predlogu zakona može pokrenuti Predsjednik Republike Kosovo, u sklopu svoje funkcije, Vlada, poslanici Skupštine i najmanje deset hiljada građana, na zakonom propisan način.

Član 80 [Usvajanje Zakona]

1. Zakoni, odluke i ostali akti se usvajaju od strane Skupštine većinom glasova prisutnih poslanika, osim u slučajevima kada to ovaj Ustav drugačije nalaže.
2. Zakon koji je usvojila Skupština se potpisuje od strane Predsjednika Skupštine Kosova i objavljuje se od strane Predsjednika Republike Kosovo, nakon što ga je potpisao u roku od osam (8) dana od dana dobijanja istog.
3. Ukoliko Predsjednik Republike vrati zakon Skupštini, on/ona naglasiti razloge vraćanja istog. Predsjednik Republike Kosovo pravo na vraćanje nekog zakona može iskoristiti samo jednom.
4. Skupština na osnovu većine glasova broja poslanika donosi odluku o usvajanju zakona koji je vratio Predsjednik Skupštine Kosovo, i taj zakon se smatra usvojenim.
5. Ukoliko Predsjednik Republike Kosovo, u roku od osam (8) dana od dana dobijanja zakona, ne donese odluku o objavljivanju ili vraćanju zakona, zakon se smatra usvojenim, bez njegovog/njenog potpisa i objavljuje se u Službenom listu.
6. Zakon stupa na snagu petnaest (15) dana nakon objavljivanja istog u Službenom listu osim u slučajevima kada je to drugačije određeno samim zakonom.

Član 81 [Zakon od Vitalnog Interesa]

1. Za usvajanje, izmjenu i dopunu ili ukidanje sljedećih zakona je neophodna većina glasova cjelokupnog broja poslanika Skupštine koji su prisutni i većinu glasova poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarantovana mjesta za predstavnike zajednica koje ne čine većinu:
  - (1) zakoni kojima se mijenjaju općinske granice, uspostavljaju ili ukidaju općine, definiše opseg ovlašćenja općina i njihovo učešće u međuopćinskim i prekograničnim odnosima;
  - (2) zakoni kojima se sprovode prava zajednica i njihovih pripadnika, osim onih koja su utvrđena Ustavom;
  - (3) zakone o upotrebi jezika;
  - (4) zakone o lokalnim izborima;
  - (5) zakone o zaštiti kulturnog nasljeđa;
  - (6) zakone o vjerskoj slobodi ili o sporazumima sa vjerskim zajednicama;
  - (7) zakone o obrazovanju;
  - (8) zakone o upotrebi simbola, uključujući simbole zajednica i javne praznike.
2. Niti jedan zakon od vitalnog interesa ne može biti predmet referenduma.

Član 82 [Raspuštanje Skupštine]

1. Skupština se raspušta u sljedećim situacijama:
  - (1) ukoliko se u roku od šezdeset (60) dana, od dana konstituisanja od strane Predsjednika Republike Kosovo, ne formira Vlada;
  - (2) ukoliko za raspuštanje Skupštine glasa dvije trećine (2/3) poslanika, raspuštanje se vrši na osnovu dekreta Predsjednika Republike Kosovo;
  - (3) ukoliko se u roku od šezdeset (60) dana, od dana započinjanja procedure izbora, ne izabere Predsjednik Republike Kosovo.
2. Skupština se može raspustiti od strane Predsjednika Republike Kosovo , ako se uspješno izglasa nepovjerenje Vladi.

Poglavlje V   Predsjednik Republike Kosovo

Član 83   [Položaj Predsjednika]

Predsjednik predstavlja vrhovnu vlast države i jedinstvo građana Republike Kosovo.

Član 84   [Nadležnosti Predsjednika]

Predsjednik Republike Kosovo:

- (1) predstavlja Republiku Kosovo unutar i van zemlje;
- (2) garantuje ustavno funkcionisanje institucija utvrđenih ovim Ustavom;
- (3) raspisuje izbore za Skupštinu Kosova i saziva prvi sastanak iste;
- (4) donosi dekrete u saglasnosti sa ovim Ustavom;
- (5) objavljuje zakone koje je usvojila Skupština Republike Kosovo;
- (6) ima pravo da vrati na ponovno razmatranje usvojene zakone koje smatra štetnim po legitimne interese Republike Kosovo ili jedne ili više zajednica. Pravo vraćanja zakona može iskoristiti samo jednom;
- (7) potpisuje međunarodne sporazume u saglasnosti sa ovim Ustavom;
- (8) predlaže amandmane na ovaj Ustav;
- (9) može pokrenuti određena pitanja pred Ustavnim sudom;
- (10) upravlja vanjskom politikom države;
- (11) prima akreditivna pisma stranih diplomatskih predstavnika u Republici Kosovo;
- (12) vrhovni je komandant Bezbjednosnih snaga Kosova;
- (13) upravlja Konsultativnim vijećem za zajednice;
- (14) određuje mandatara za formiranje Vlade, nakon prijedloga političke partije ili koalicije koja čini većinu u Skupštini;
- (15) imenuje i razrješava Predsjednika Vrhovnog suda Kosova, na prijedlog Sudskog savjeta Kosova;

- (16) imenuje i razrješava sudije Republike Kosovo, na prijedlog Sudskog savjeta Kosova;
- (17) imenuje i razrješava Državnog tužioca Republike Kosovo, na prijedlog Tužilačkog savjeta Kosova;
- (18) imenuje i razrješava tužioce Republike Kosovo, na prijedlog Tužilačkog savjeta Kosova;
- (19) imenuje sudije Ustavnog suda na prijedlog Skupštine;
- (20) imenuje Komandanta Bezbjednosnih snaga Kosova, na osnovu preporuke Premijera;
- (21) u suradnji sa Premijerom, imenuje Direktora, zamjenika direktora i stalnog inspektora Obavještajne službe Kosova;
- (22) donosi odluku o proglašenju vanrednog stanja, u suradnji sa Premijerom;
- (23) može zahtijevati sjednicu Savjeta bezbjednosti Kosova i predsjedavati istom tokom vanrednog stanja;
- (24) donosi odluku o diplomatskim i konsularnim misijama Republike Kosovo, na prijedlog Vlade;
- (25) na prijedlog Premijera, imenuje i razrješava šefove diplomatskih misija Republike Kosovo;
- (26) imenuje Predsjednika Centralne izborne komisije;
- (27) imenuje Guvernera Centralne banke Republike Kosovo, koji će služiti kao Generalni direktor i imenuje ostale članove Savjeta banke;
- (28) uručuje medalje, priznanja i nagrade, u suglasnosti sa zakonom;
- (29) daje pomilovanja u skladu sa zakonom;
- (30) jednom godišnje se obraća Skupštini Kosova u odnosu na svoj rad.

Član 85 [Kvalifikacije za Izbor Predsjednika]

Za Predsjednika Republike Kosovo se može izabrati bilo koji državljanin Kosova, koji je napunio trideset pet (35) godina.

Član 86 [Izbor Predsjednika]

1. Predsjednika Republike Kosovo bira Skupština, tajnim glasanjem.
2. Izbor Predsjednika Republike Kosovo se vrši najkasnije trideset (30) dana prije isteka mandata aktuelnog Predsjednika.
3. Za Predsjednika Republike Kosovo se može nominovati bilo koji državljanin Kosova, koji obezbjedi potpise najmanje trideset (30) poslanika Skupštine Kosovo. Poslanici Skupštine mogu dati samo jedan potpis za nominaciju Predsjednika Republike Kosovo.
4. Izbor Predsjednika se vrši sa dvije trećine (2/3) glasova svih poslanika Skupštine.
5. Ukoliko na prva dva glasanja ni jedan kandidat nije dobio većinu od dvije trećine (2/3) neophodnih glasova, organizuje se treće glasanje na kojem se glasa za dva kandidata sa najvećim brojem glasova u drugom krugu glasanja i za Predsjednika Republike Kosovo se bira kandidat koji je dobio većinu glasova svih prisutnih poslanika.
6. Ukoliko se ni trećim glasanjem ni jedan kandidat ne izabere za Predsjednika Republike Kosovo, Skupština se raspušta i raspisuju se novi izbori, koji se moraju održati u roku od četrdeset pet (45) dana.

Član 87 [Mandat i Zakletva]

1. Mandat Predsjednika Republike Kosovo počinje nakon polaganja zakletve pred Skupštinom Kosova. Tekst zakletve će biti regulisan zakonom.
2. Mandat Predsednika traje pet (5) godina.
3. Predsjednik se nakon isteka prvog mandata može ponovo izabrati samo za još jedan mandat.

Član 88 [Nespojivost Funkcija]

1. Predsjednik ne može obavljati ni jednu drugu javnu funkciju.
2. Nakon izbora, Predsjednik ne može obavljati ni jednu funkciju političke partije.

Član 89 [Imunitet]

Predsjednik Republike Kosovo uživa potpuni imunitet od krivičnog gonjenja, građanskih tužbi ili razrešenja zbog radnji i odluka koje su donijete tokom sprovođenja dužnosti Predsjednika Republike Kosovo.

Član 90 [Privremeni Izostanak Predsjednika]

1. Ukoliko Predsjednik Republike Kosovo privremeno ne može da obavlja svoje dužnosti, on/ona može dobrovoljno prenijeti svoje dužnosti na Predsjednika Skupštine, koji će biti vršilac dužnosti Predsjednika Republike Kosovo. Naredba Predsjednika o prenošenju odgovornosti mora sadržati razloge i period obavljanja istih, ako je upoznat sa njima. Predsjednik Republike Kosovo će ponovo preuzeti svoje obaveze kada bude u mogućnosti da sprovodi iste, na osnovu čega Predsjedniku Skupštine prestaje funkcija vršioca dužnosti Predsjednika.
2. Ako ne postoji dobrovoljan prijenos dužnosti, Skupština Republike Kosovo, nakon konsultacija sa lekarskim konzilijumom, sa dijve trećine (2/3) glasova donosi odluku o tome da Predsjednik privremeno ne može obavljati svoje dužnosti. Predsjednik Skupštine Kosova će služiti kao vršilac dužnosti Predsjednika Republike Kosovo, dok se isti ne vrati na svoju funkciju onda kada je spreman za obavljanje dužnosti Predsjednika.
3. Funkcija vršioca dužnosti Predsjednika Republike Kosovo se ne može odnositi na period duži od šest (6) mjeseci.

Član 91 [Razrješenje Predsjednika]

1. Predsjednik Republike Kosovo se može razriješiti odlukom Skupštine, onda kada je kažnjen za neko krivično djelo, ili kada nije u stanju da obavlja dužnosti ove funkcije zbog nesposobnosti ili teške bolesti, ili ukoliko Ustavni sud smatra da je on/ona izvršio tešku povredu Ustava.
2. Procedura razrješenja Predsjednika Republike Kosovo se inicira putem jedne trećine (1/3) poslanika Skupštine, koji potpisuju peticiju, koja objašnjava razloge razrješenja. Ukoliko peticija navodi nesposobnost ili tešku bolest, Skupština će zahtjevati mišljenje ljekara o stanju Predsjednika. Ukoliko peticija navodi kršenje Ustava, ista se mora odmah podnijeti Ustavnom sudu, koji donosi odluku u roku od sedam (7) dana od dobijanja peticije.
3. Ukoliko je Predsjednik Republike Kosovo kažnjen za neko krivično djelo ili ukoliko Skupština, u skladu sa ovim članom, odredi da Predsjednik nije sposoban da obavlja svoje dužnosti zbog nesposobnosti ili teške bolesti, ili ukoliko Ustavni sud odredi da je izvršio povredu Ustava, Skupština može razriješiti Predsjednika sa dvije trećine (2/3) glasova svih poslanika.

Poglavlje VI   Vlada Republike Kosovo

Član 92   [Osnovne Odredbe]

1. Vladu Kosova čine Premijer, zamjenici Premijera i ministri.
2. Vlada Kosova sprovodi izvršnu vlast u skladu sa Ustavom i zakonom.
3. Vlada izvršava zakone i akte usvojene od strane Skupštine Kosova i ostale dužnosti, u skladu sa odgovornostima određenim ovim Ustavom i zakonom.
4. Vlada donosi odluke u skladu sa ovim Ustavom i zakonima, predlaže zakone i amandmane zakona na zahtjev Skupštine, a može davati mišljenje o zakonima koje nije ona predložila.

Član 93   [Nadležnosti Vlade]

Vlada je nadležna za sljedeće:

- (1) predlaže i sprovodi unutarnju i vanjsku politiku zemlje;
- (2) omogućava ekonomski razvoj zemlje;
- (3) predlaže Skupštini nacрте zakona i ostalih akata;
- (4) donosi odluke o donošenju pravnih ili regulativnih akata za sprovođenje zakona;
- (5) predlaže budžet Republike Kosovo;
- (6) usmjerava i nadzire rad administrativnih organa;
- (7) usmjerava djelatnost i razvoj javnih usluga;
- (8) predlaže Predsjedniku Republike Kosovo imenovanja i razrješenja šefova diplomatskih misija Kosova;
- (9) predlaže Ustavne amandmane;
- (10) može podnijeti Ustavnom sudu bilo koje ustavno pitanje;
- (11) sprovodi i ostale izvršne funkcije, koje nijesu dodeljene nekim drugim centralnim ili lokalnim organima.

Član 94 [Nadležnosti Premijera]

Premijer sprovodi sljedeće nadležnosti:

- (1) predstavlja i vodi Vladu;
- (2) osigurava da sva Ministarstava djelujuu saglasnosti sa politikom Vlade;
- (3) sprovodi zakone i određenu politiku Vlade;
- (4) smjenjuje članove Vlade, bez saglasnosti Skupštine;
- (5) upravlja Savjetom bezbjednosti Kosova;
- (6) imenuje Stalnog direktora policije Kosova;
- (7) savjetuje se sa Predsjednikom Republike Kosovo o obavještajnim pitanjima;
- (8) zajedno sa Predsjednikom imenuje Direktora, zamjenika direktora i stalnog inspektora Obavještajne službe Kosova;
- (9) savjetuje se sa Predsjednikom o sprovođenju vanjske politike zemlje;
- (10) obavlja i druge poslove određene Ustavom i zakonom;

Član 95 [Izbor Vlade]

1. Predsjednik Republike Kosovo, nakon izbora i konsultacija sa političkim partijama ili koalicijama koje su dobile neophodnu većinu za formiranje Vlade u Skupštini, predlaže Skupštini kandidata za Premijera.
2. Kandidat za Premijera, u roku od petnaest (15) dana od imenovanja predstavlja Vladu pred Skupštinom Kosova i zahtijeva glasanje Skupštine o izboru Vlade.
3. Vlada se smatra izabranom ako je za njen izbor glasala većina od ukupnog broja poslanika Skupštine Kosova.
4. Ukoliko sastav predložene Vlade ne dobije neophodnu većinu, Predsjednik Republike Kosovo, u roku od deset (10) dana imenuje nekog drugog kandidata, na osnovu iste procedure. Ukoliko se Vlada ne izabere ni drugi put, onda Predsjednik Kosova raspisuje izbore, koji se moraju održati u roku od četrdeset (40) dana od dana objavljivanja istih.
5. Ukoliko Premijer da ostavku ili iz nekih drugih razloga njegovo/njeno mesto ostaje slobodno, Predsjednik Republike Kosovo, u konsultaciji sa političkom partijom ili

koalicijom koja je dobila većinu u Skupštini, imenuje novog kandidata, za formiranje Vlade.

6. Članovi Vlade, nakon izbora, polažu zakletvu pred Skupštinom. Tekst zakletve će se regulisati zakonom.

Član 96 [Ministarstva i Predstavljanje Zajednica]

1. Ministarstva i ostali izvršni organi se uspostavljaju na osnovu potrebe obavljanja funkcija, u saglasnosti sa nadležnostima Vlade.
2. Broj članova Vlade se određuje njenim unutarnjim aktom.
3. Postojeće najmanje jedan (1) ministar iz Srpske zajednice i jedan ministar neke druge nevećinske zajednice Kosova. Ako ima više od dvanaest ministara, Vlada će imati i trećeg ministra koji će predstavljati nevećinske zajednice Kosova.
4. Postojeće najmanje dva (2) zamjenika ministra iz Srpske zajednice Kosova i dva (2) zamjenika ministra iz ostalih nevećinskih zajednica. Ako ima više od dvanaest ministara postojeće i treći zamjenik ministra koji će predstavljati Srpsku zajednicu i jedan (1) zamjenik ministra ostalih nevećinskih zajednica na Kosovu.
5. Izbor ovih ministara i zamjenika ministara će se izvršiti nakon konsultacija sa strankama, koalicijama ili grupama koje predstavljaju zajednice koje ne čine većinu Kosovu. Ako se imenuju van članstva Skupštine Kosova, za ove ministre i zamjenike ministara se zahtjeva službeno odobrenje većine poslanika Skupštine koji pripadaju strankama, koalicijama, građanskim inicijativama i nezavisnim kandidatima, koji su se izjasnili kao predstavnici relevantne zajednice.
6. Premijer, zamjenik premijera i ministri Vlade se mogu izabrati iz redova poslanika Skupštine Kosova ili kvalifikovanih osoba koje nijesu poslanici u Skupštini.
7. Pitanje nespojivosti funkcija članova Vlade će se regulisati zakonom.

Član 97 [Odgovornost]

1. Vlada je odgovorna Skupštini Kosova za svoj rad.
2. Premijer, zamjenici premijera i ministri su zajedno odgovorni za odluke koje donosi Vlada i individualno odgovorni za odluke koje donose u domenu njihove odgovornosti.

Član 98 [Imunitet]

Članovi Vlade Kosova uživaju imunitet od krivičnog gonjenja, građanskih tužbi ili razrješenja za postupke i odluke tokom vršenja svojih dužnosti kao članova vlade.

Član 99 [Procedure]

Način rada i procedure donošenja odluka u Vladi će se regulisati zakonom ili uredbama.

Član 100 [Glasanje o Povjerenju ili Nepovjerenju Vladi]

1. Na prijedlog jedne trećine (1/3) svih poslanika Skupštine se može pokrenuti glasanje o nepovjerenju Vladi.
2. Glasanje o povjerenju Vladi može zahtijevati Premijer.
3. Glasanje o povjerenju se razmatra na Skupštini, ne kasnije od pet (5) i ne ranije od dva (2) dana od dana podnošenja istog.
4. Nepovjerenje Vladi se smatra usvojenim kada je za to glasalo više od polovine poslanika Skupštine Kosova.
5. Ukoliko glasanje o nepovjerenju ne uspije, drugi prijedlog se ne može ponovo podnijeti tokom sljedećih devedeset (90) dana.
6. Ukoliko je prijedlog o nepovjerenju Vladi izglasan, smatra se da je Vlada u ostavci.

Član 101 [Civilna Služba]

1. Sastav civilne službe će odražavati raznolikost stanovnika Kosova, uzimajući u obzir međunarodno priznato načelo polne jednakosti.
2. Nezavisni savjet za nadzor civilne službe će obezbjediti poštovanje uredbi i načela koja regulišu civilnu službu, koja odražava raznolikost stanovništva Republike Kosovo.

Poglavlje VII   Pravosudni Sistem

Član 102   [Opšta Načela Sudskog Sistema]

1. Sudsku vlast u Republici Kosovo sprovode sudovi.
2. Sudska vlast je jedinstvena, nezavisna, pravična, apolitična i nepristrasna, i obezbjeđuje jednak pristup sudovima.
3. Sudovi sude na osnovu Ustava i zakona.
4. Sudije trebaju biti nezavisne i nepristrasne pri obavljanju svojih dužnosti.
5. Garantuje se pravo na sudsku odluku, osim ako je zakonom drugačije određeno. Pravo korišćenja vanrednih mera, je regulisano zakonom. Zakonom se može odobriti pravo na neposredno podnošenje predmeta Vrhovnom sudu, i u takvim slučajevima nema prava na žalbu.

Član 103   [Organizacija i Jurisdikcija Sudova]

1. Organizacija, funkcionisanje i jurisdikcija Vrhovnog suda i ostalih sudova se reguliše zakonom.
2. Vrhovni sud Kosova je najviša sudska vlast.
3. Najmanje petnaest posto (15%) sudija Vrhovnog suda, ali ne manje od troje (3) sudija, će poticati iz redova zajednica koje ne čine većinu na Kosovu.
4. Predsjednika Vrhovnog suda imenuje Predsjednik Kosova, iz redova sudija Vrhovnog suda, na mandat od sedam godina, bez mogućnosti ponovnog izbora. Prijedlog o imenovanju ili razrješenju Predsjednika Vrhovnog suda vrši Sudski savjet Kosova.
5. Predsjednici svih ostalih sudova se imenuju na zakonom propisan način.
6. Najmanje petnaest posto (15%) sudija iz bilo kojeg drugog suda, sa apelacionom jurisdikcijom, ali ne više od dvoje (2) sudija će biti iz redova zajednica koje ne čine većinu na Kosovu.
7. Specijalni sudovi se mogu osnivati zakonom, onda kada je to neophodno, ali se nikako ne mogu osnivati vanredni sudovi.

Član 104 [Imenovanje i Razrješenje Sudija]

1. Sudije imenuje, ponovo imenuje i razrješava predsjednik Republike Kosovo, na predlog Sudskog savjeta Kosova.
2. Sastav sudija odražava etničku raznolikost Kosova i međunarodno priznato načelo o polnoj jednakosti.
3. Sastav sudija odražava etnički sastav područja jurisdikcije relevantnog suda. Pre podnošenja prijedloga o imenovanju ili razrješenju, Sudski savjet Kosova se konsultuje sa relevantnim sudom.
4. Sudije se mogu razrješiti samo na osnovu kazne zbog počinjenog krivičnog djela ili neispunjavanja svojih dužnosti.
5. Sudije imaju pravo da, u slučaju razrješenja, podnesu žalbu na odluku o razrješenju Vrhovnom sudu.
6. Razmještanje sudije se ne može izvršiti protiv njegove volje, samo ako je drugačije predviđeno zakonom, zbog efikasnog funkcionisanja sudstva ili disciplinskog postupka

Član 105 [Mandat i Ponovni Izbor]

1. Početni mandat sudije traje tri godine. U slučaju ponovnog izbora, mandat je stalan, do penzionisanja, kao što je određeno zakonom, osim ako se sudija razrješi u saglasnosti sa zakonom.
2. Standardi i procedure o donošenju odluke o ponovnom izboru sudije, određuje Sudski savjet Kosova i one se mogu razlikovati od standarda i procedura za razrješenje sudija.

Član 106 [Nespojivost Funkcija]

1. Sudija ne može vršiti neku drugu funkciju u ostalim državnim organima, ne smije biti uključen u političku ili neku drugu, zakonom zabranjenu, aktivnost.
2. Sudijama nije dozvoljeno da budu odgovorni za, ili vrše one funkcije koje, na bilo koji način, nijesu u saglasnosti sa načelom nezavisnosti i nepristrasnosti sudijske funkcije.

Član 107 [Imuniteti]

1. Sudije i sudije porotnici, uživaju imunitet od krivičnog gonjenja, građanskih tužbi ili uklanjanja sa funkcije zbog donešene odluke, glasanja ili iznešenog mišljenja ili nekog drugog dela koje je u saglasnosti sa njegovim dužnostima i odgovornostima tokom obavljanja sudijske funkcije.
2. Sudije i sudije porotnici ne uživaju imunitet i mogu biti razrješeni funkcije, u slučaju namjernog kršenja zakona.
3. Kada se jedan (1) sudija optuži ili uhapsi, Sudski savjet Kosova o tome treba biti odmah obaviješten

Član 108 [Sudski Savjet Kosova]

1. Sudski savjet Kosova obezbjeđuje nezavisnost i nepristrasnost sudskog sistema.
2. Sudski savjet Kosova je potpuno nezavisna institucija u sprovođenju svojih funkcija. Sudski savjet Kosova obezbjeđuje da su sudovi na Kosovu nezavisni, profesionalni i nepristrasni i da odražavaju multietničnost Republike Kosovo i da poštuju načelo polne jednakosti. Savjet će dati prednost imenovanju za sudije pripadnicima zajednica koje nisu dovoljno zastupljene, na zakonom propisan način.
3. Sudski savjet Kosova je odgovoran za regrutovanje i prijedlaganje kandidata za imenovanje i ponovni izbor sudija. Sudski savjet Kosova je takođe odgovoran za imenovanje, premještaj i disciplinske postupke pokrenute protiv sudija.
4. Prijedlog o imenovanju sudija se vrši na osnovu otvorene procedure imenovanja, na osnovu zasluge kandidata, i ovaj prijedlog odražava načelo polne jednakosti i etničku raznolikost teritorijalne jurisdikcije relevantnog suda. Svi kandidati trebaju ispuniti zakonom određene kriterije.
5. Sudski savjet Kosova je odgovoran za inspekciju sudstva, sudsku administraciju, obuke sudstva, pripremanje uredbi za sudove, zapošljavanje i nadzor sudskih administratora, pripremanje nacрта i nadzor budžeta sudstva, određivanje broja sudija svake jurisdikcije i osnivanje novih sudova. Osnivanje novih osnovnih sudova se vrši na osnovu zakona.
6. Sudski savjet Kosova se sastoji od trinaest (13) članova, koji posjeduju neophodne profesionalne kvalifikacije i stručnost. Članovi se imenuju na mandat od pet godina, a izbor istih se vrši na sljedeći način:

(1) Pet (5) članova su sudije izabrane od strane članova sudstva;

- (2) Četiri (4) člana će odabrati Skupština, koji će zauzimati mjesta dobijena opštom podjelom mjesta najmanje dvoje (2) od četvoro (4) članova trebaju biti sudije, i jedan (1) član Advokatske komore Kosova;
  - (3) Dva (2) člana će izabrati Skupština, koji zauzimaju mjesta rezervisana ili zagarantovana za zastupljnost Srpske zajednice na Kosovu, gde najmanje jedno od dvoje, mora biti sudija;
  - (4) Dva (2) člana će izabrati poslanici Skupštine, koji zauzimaju rezervisana ili zagarantovana mjesta za predstavnike ostalih zajednica, a najmanje jedan od dva člana treba biti sudija;
  - (5) Nespojivost funkcija članova Sudskog savjeta Kosova se reguliše zakonom.
7. Sudski savjet Kosova, bira predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg iz svojih redova, na mandat od tri godine. Izbor za ovu funkciju nikako ne produžuje mandat člana Sudskoj savjeta Kosova.
  8. Predsjedavajući Sudskog savjeta Kosova se, o radu Pravosudnog sistema, obraća Skupštini Republike Kosovo, najmanje jednom godišnje.
  9. Kandidati za sudijska mjesta koja su rezervisana za pripadnike zajednica koje ne čine većinu na Kosovu, mogu biti imenovani jedino od strane cjelokupnog Savjeta, većinom glasova članova Savjeta koje su izabrali poslanici Skupštine koji zauzimaju poslanička mjesta rezervisana ili zagarantovanja za pripadnike zajednica koje ne čine većinu na Kosovu. Ukoliko ova grupa članova Savjeta ne predloži kandidata za ovu poziciju na dva uzastopna zasjedanja Savjeta, onda svi članovi Savjeta imaju pravo da nominuju kandidata za ta sudijska mjesta.
  10. Kandidati za sudijska mjesta u osnovnim sudovima čija jurisdikcija isključivo pokriva teritoriju jedne ili više općina u kojima je većina stanovništva iz redova Srpske zajednice Kosova, mogu biti predloženi za imenovanje jedino od strane cjelokupnog Savjeta, s tim da je stav dvoje članova Savjeta koje su izabrali poslanici Skupštine koji zauzimaju mjesta rezervisana ili zagarantovana za Srspsku zajednicu Kosova, zajednički i jednoglasan. Ukoliko ova dva člana ne predlože svog kandidata nakon dva uzastopna zasjedanja Sudskog savjeta Kosova, svi članovi Sudskog savjeta Kosova imaju pravo da nominuju kandidate za ta sudijska mjesta.

Član 109 [Državno Tužilaštvo]

1. Državno tužilaštvo je nezavisna institucija odgovorna za gonjenje počinioca krivičnih djela, ili drugih kažnjivih djela, kao što je i regulisano zakonom.
2. Državno tužilaštvo je nepristrasna institucija i funkcioniše na osnovu Ustav i zakona.
3. Organizacija, nadležnosti i obaveze Državnog tužilaštva, se regulišu zakonom.

4. Državno tužilaštvo odražava etničku raznolikost Republike Kosovo i poštovaće načelo polne jednakosti.
5. Početni mandat tužilaca je tri godine. U slučaju ponovnog izbora, mandat je stalan, do penzionisanja, kao što je i određeno zakonom, osim ako se sudija razriješi u saglasnosti sa zakonom.
6. Tužioci se mogu razriješiti samo na osnovu kazne zbog počinjenog krivičnog djela ili neispunjavanja svojih dužnosti.
7. Državni tužioc će se imenovati i razrješiti od strane Predsjednika Republike Kosovo na osnovu prijedloga Tužilačkog savjeta Kosova. Državni tužioc će služiti mandat od sedam godina, bez mogućnosti ponovnog izbora.

Član 110 [Tužilački Savjet Kosova]

1. Tužilački savjet Kosova je potpuno nezavisna institucija u sprovođenju svojih funkcija, u skladu sa zakonom. Tužilački savjet Kosova obezbjeđuje jednak pristup pravdi svim građanima Kosova. Tužilački savjet Kosova obezbjeđuje nezavisnost, profesionalizam i nepristrasnost Državnog tužioca i odražava multietničnost Kosova i načelo polne jednakosti.
2. Tužilački savjet Kosova će imenovati, unapređivati, premještati, vršiti ponovno imenovanje, preuzimati disciplinske mjere i razrješavati tužioce na zakonom određen način. Savjet će dati prednost imenovanju tužioca pripadnika zajednica koje nijesu dovoljno zastupljene, na zakonom propisan način. Svi kandidati moraju ispuniti zakonom predviđene uslove.
3. Prijedlog o imenovanju tužioca se vrši na osnovu otvorene procedure za imenovanje, na osnovu zasluge kandidata, koja ustvari odražava načelo polne jednakosti i etničku raznolikost relevantne teritorijalne jurisdikcije.
4. Sastav Tužilačkog savjeta Kosova, kao i odredbe za imenovanje, razrješenje, mandat, organizacionu strukturu i pravila procedure će se regulisati zakonom.
5. Do osnivanja Tužilačkog savjeta Kosova i njegovog potpunog funkcionisanja, Sudski savjet Kosova će obavljati sve njegove funkcije i odgovornosti.

Član 111 [Advokatura]

1. Advokatura je nezavisna profesija, koja pruža usluge u saglasnosti sa zakonom.
2. Način dobijanja prava za sprovođenje advokatske profesije, kao i oduzimanje iste, se reguliše zakonom.

Član 112 [Osnovna Načela]

1. Ustavni sud je konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava i saglasnosti zakona sa Ustavom.
2. Ustavni sud je potpuno nezavistan u obavljanju svojih dužnosti.

Član 113 [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane]

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnijele sudu na zakonit način.
2. Skupština Kosova, Predsjednik Republike Kosovo, Premijer i Ombudsman su ovlašćeni za podnošenje sljedećih pitanja:
  - (1) saglasnost zakona, dekreta Predsjednika i Premijera i uredbi Vlade, sa Ustavom;
  - (2) saglasnosti Statuta općina sa Ustavom.
3. Skupština Kosova, Predsjednik Republike Kosovo i Vlada su ovlašćeni da podnose sljedeća pitanja:
  - (1) sukob ustavnih nadležnosti između Skupštine Kosova, Predsjednika Republike Kosovo i Vlade Kosova;
  - (2) saglasnosti predloženog referenduma sa Ustavom;
  - (3) saglasnosti objavljivanja vanrednog stanja i mjera preduzetih tokom istog sa Ustavom;
  - (4) saglasnost predloženih ustavnih amandmana sa obaveznim međunarodnim sporazumima, ratifikovanih ovim Ustavom i razmatranje ustavnosti procedure sprovođenja;
  - (5) ako je Ustav prekršen tokom izbora Skupštine.
4. Opština može da ospori ustavnost zakona ili akata Vlade koji povređuju njihove opštinske odgovornosti ili umanjuju njihove prihode, ako taj zakon ili akt utiče na tu Opštinu.

5. Deset (10) ili više poslanika Skupštine može, u roku od osam (8) dana od usvajanja, da ospori ustavnost bilo kog zakona koji je usvojila Skupština, kako zbog sadržaja tako i zbog procedure sprovođenja.
6. Trideset (30) ili više poslanika Skupštine može da pokrene postupak ako je Predsjednik Republike Kosovo ozbiljno prekršio Ustav.
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.
8. Sudovi su ovlašćeni da, Vrhovnom sudu, podnesu slučajeve koji se tiču saglasnosti nekog zakona sa Ustavom, ako je ta saglasnost primjećena tokom sudskog postupka i ako relevantni sud nije siguran u saglasnost spornog zakona sa Ustavom i samo ako odluka relevantnog suda zavisi od saglasnosti zakona.
9. Predsjednik Skupštine Kosova mora da podnese predloženi Ustavni amandman prije usvajanja istog na Skupštini, kako bi se osiguralo da predloženi amandman ne umanjuje prava i slobode garantovane poglavljem II ovog Ustava.
10. Dodatna jurisdikcija se može regulisati zakonom.

Član 114 [Sastav i Mandat Ustavnog Suda]

1. Ustavni sud čini devet (9) sudija, koji će biti istaknuti pravnici najvišeg moralnog karaktera, sa najmanje deset (10) godina relevantnog profesionalnog iskustva. Sve sudije moraju posjedovati diplome Pravnog fakulteta. Ostale relevantne kvalifikacije su regulisane zakonom. Načelo polne jednakosti će se poštovati.
2. Sudije imenuje Predsjednik Republike Kosovo na predlog Skupštine i služiće mandat od devet godina bez mogućnosti produžavanja.
3. Odluka o predlaganju sedam (7) sudija zavisi od usvajanja dijve trećine (2/3) svih poslanika Skupštine koji su prisutni i koji glasaju. Odluka o predlaganju dvoje (2) ostalih sudija se donosi na osnovu glasova većine poslanika Skupštine koji su prisutni i koji glasaju, ali samo nakon glasanja većine poslanika Skupštine koji zauzimaju mjesta rezervisana ili zagarantovana za predstavnike zajednica koje ne čine većinsku zajednicu na Kosovu.
4. Ako se mandat sudije završi pre redovnog mandata, imenovanje će se izvršiti u salgasnosti sa uslovima ovog člana i ta zamjena će važiti za ceo mandat, bez prava ponovnog izbora.
5. Izbor predsjednika i zamjenika predsjednika Ustavnog suda vrše sudije Ustavnog suda, tajnim glasanjem sudija Suda, na mandat od tri godine. Izbor za ove funkcije ne produžuje mandat sudija.

Član 115 [Organizacija Ustavnog Suda]

1. Ustavni sud će odrediti svoju unutarnju organizaciju, uredbu o radu, procese donošenja odluka i ostalih organizacionih pitanja, u saglasnosti sa zakonom.
2. Ustavni sud objavljuje godišnji izveštaj.

Član 116 [Pravni Efekat Odluka]

1. Odluke Ustavnog suda su obavezne za pravosuđe sva lica i institucije Republike Kosovo.
2. Dok god je procedura u postupku pred Ustavnim sudom, sud može privremeno prekinuti primjenu spornog postupka ili zakona, dok god se ne donese sudska odluka, ukoliko smatra da primjena takvih spornih zakona može uzrokovati nepopravljivu štetu.
3. Osim ako je drugačije određeno, odluka Ustavnog suda o ukidanju zakona, drugog akta ili radnje stupa na snagu na dan objavljivanja odluke suda.
4. Odluka Ustavnog suda se objavljuje u Službenom listu.

Član 117 [Imunitet]

Sudije Ustavnog suda uživaju imunitet od krivičnog gonjenja, građanske tužbe ili razrješenja zbog donešenih odluka, iznijetog mišljenja i preduzetih mjera tokom obavljanja svojih dužnosti kao sudije Ustavnog suda.

Član 118 [Razrješenje]

Sudije Ustavnog suda se mogu razriješiti samo od strane Predsjednika Republike Kosovo na prijedlog dvije trećine (2/3) sudija Ustavnog suda, samo za počinjeno krivično djelo ili za neobavljanje dužnosti.

Poglavlje IX   Ekonomski Odnosi

Član 119   [Osnovna Načela]

1. Republika Kosovo obezbeđuje pravnu sredinu za tržišta, slobodu preduzetništva i obezbeđivanje javne i privatne imovine.
2. Republika Kosovo svim investitorima i svim domaćim i stranim preduzetnicima osigurava jednaku pravnu poziciju.
3. Zabranjeni su akti kojima se ograničava slobodna konkurencija, stvaranje i zloupotreba monopolskog ili dominantnog položaja, osim ako je to na poseban način dozvoljeno zakonom.
4. Republika Kosovo će podržati blagostanje svih svojih stanovnika putem pospešivanja održivog ekonomskog razvoja.
5. Republika Kosovo će osnovati nezavisne organe za regulisanje tržišta, onda kada samo tržište ne može dovoljno da zaštiti javni interes.
6. Stranim investitorima se garantuje slobodno iznošenje dobiti i uloženog kapitala van zemlje, u skladu sa zakonom.
7. Garantuje se zaštita potrošača, u skladu sa zakonom.
8. Svako lice je dužno da plaća porez i ostale zakonom predviđene doprinose.
9. Republika Kosovo ima pravo vlasništva nad svakim preduzećem koje ona kontroliše a koje je u jsaaglasnosti sa javnim interesom, sve sa ciljem postizanja maksimalne i dugoročne vrijednosti preduzeća.
10. Obaveze javnih službi se mogu odrediti ovim preduzećima, u saglasnosti sa zakonom koji određuje adekvatnu kompenzaciju.

Član 120   [Javne finansije]

1. Javne finansije i ubiranje javnih prihoda se zasniva na načelo odgovornosti, efikasnosti i transparentnosti.
2. Upravljanje fiskalnim politikama na svim nivoima Vlade će biti u saglasnosti sa uslovima niske inflacije, održivim ekonomskim razvojem i osnivanjem radnih mesta.
3. Javna dugovanja se regulišu zakonom i trebaju biti u skladu sa ekonomskom stabilnošću i fiskalnom održivošću.

Član 121 [Imovina]

1. Vrste imovine se regulišu zakonom.
2. Strana fizička lica i organizacije mogu steći pravo vlasništva na nepokretnu imovinu u saglasnosti sa uslovima koji su određeni zakonom ili međunarodnim sporazumom.
3. Strana fizička lica i organizacije mogu, u skladu sa zakonom određenim uslovima, steći pravo koncesije i ostala prava korišćenja i/ili eksploatacije resursa pod vlasništvom, uključujući prirodna bogatstva i infrastrukturu pod državnim vlasništvom.

Član 122 [Korišćenje Prirodnih izvora i Bogatstava]

1. Građani Republike Kosovo mogu, u saglasnosti sa zakonom određenim uslovima, slobodno raspolagati prirodnim izvorima i bogatstvima Republike Kosovo, bez povrede obaveza koje proističu iz međunarodnih sporazuma o ekonomskoj saradnji.
2. Prirodna bogatstva kao što je voda, vazdušni prostor, mineralna bogatstva i ostala prirodna bogatstva kao što je zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, nekretnine i ostala dobra od posebnog kulturnog, istorijskog, ekonomskog i ekološkog značaja, koja su zakonom određena kao značajna za Republiku Kosovo, uživaju posebnu zaštitu, u skladu sa zakonom.
3. Zakonom se reguliše način na koji vlasnici sa stanarskim pravom i vlasnici uopšte, mogu koristiti dobra od interesa za Republiku Kosovo, kao i kompenzaciju za ograničenja kojima podliježu.

Član 123 [Osnovna Načela]

1. Pravo na lokalnu samoupravu se garantuje i reguliše zakonom.
2. Lokalna samouprava se sprovodi posredstvom organa koji su izabrani na općim, jednakim, slobodnim i direktnim izborima, tajnim glasanjem.
3. Aktivnosti organa lokalne samouprave se zasnivaju na ovaj Ustav i zakone Republike Kosovo, i poštuju Evropsku povelju lokalne samouprave. Republika Kosovo ima u vidu i sprovodi Evropsku povelju lokalne samouprave do one mere do koje se to zahteva od strane zemlje potpisnice.
4. Lokalna samouprava se zasniva na načela dobre vladavine, transparentnosti, efikasnosti i efektivnosti u pružanju javnih usluga, pridavajući posebnu pažnju potrebama i specifičnim brigama zajednica koje ne čine većinu i njihovih pripadnika.

Član 124 [Organizovanje i Funkcionisanje Lokalne Samouprave]

1. Osnovna teritorijalna jedinica lokalne samouprave u Republici Kosovo je općina. Općine uživaju visok stepen lokalne samouprave i podstiču i obezbjeđuju aktivno učešće građana u procesu donošenja odluka općinskih organa.
2. Osnivanje općina, granice, nadležnosti i način organizovanja i njihovog funkcionisanja se određuju zakonom.
3. Opštine imaju svoje, proširene i poverene nadležnosti, sve u saglasnosti sa zakonom. Državna vlast koja poverava nadležnosti pokriva troškove za sprovođenje poverenih obaveza.
4. Općine će imati pravo na međuopćinsku i prekograničnu saradnju, u skladu sa zakonom.
5. Općine imaju pravo da odlučuju, određuju, prikupljaju i troše sopstvene resurse kao i uzimaju finansijska sredstva od centralne vlasti, u skladu sa zakonom.
6. Općine su dužne da poštuju Ustavnost, zakone i sprovede sudske odluke.
7. Adminsitrativno razmatranje općinskih akata od strane centralne vlasti u oblasti njihovih ovlašćenja, je ograničeno samo na procenu saglasnosti sa Ustavom Republike Kosovo i zakonom.

Poglavlje XI   Bezbjednosni Sektor

Član 125   [Osnovne Odredbe]

1. Republika Kosovo je nadležna za sprovođenje zakona, bezbjednosti, pravosuđa, javne bezbjednosti, obavještajne službe, civilne zaštite i reagovanja u javnim situacijama i kontrole granica svoje teritorije.
2. Bezbjednosne institucije Republike Kosovo štite javnu bezbjednost i prava svih u Republici Kosova. Institucije djeluju na potpuno transparentan način u skladu sa demokratskim standardima i međunarodno priznatim ljudskim pravima. Bezbjednosne institucije moraju odraziti etničku raznolikost stanovništva Republike Kosovo.
3. Republika Kosovo poštuje međunarodno priznate sporazume i relevantne međunarodne zakone i saraduje sa međunarodnim organima bezbjednosti i regionalnim akterima.
4. Civilna i demokratska kontrola bezbjednosnih institucija se garantovana.
5. Skupština Republike Kosovo obezbjeđuje relevantan nadzor budžeta i zakonodavstva bezbjednosti institucija, kao što je i regulisano zakonom.

Član 126   [Kosovske Bezbjednosne Snage]

1. Kosovske bezbjednosne snage su nacionalne bezbjednosne snage Republike Kosovo i mogu slati svoje pripadnike u inostranstvo u potpunoj saglasnosti sa svojim međunarodnim obavezama.
2. Kosovske bezbjednosne snage štite građane i zajednice Kosova, na osnovu zakonom određenih nadležnosti.
3. Predsjednik Republike Kosovo je Vrhovni komandant bezbjednosnih snaga Kosova, koje uvijek podležu kontroli civilnih vlasti izabраниh na demokratski način.
4. Kosovske bezbjednosne snage su profesionalne, održavaju etničku raznolikost stanovnika Republike Kosovo i biće regrutovane iz redova državljana Republike Kosovo.
5. Komandanta kosovskih bezbjednosnih snaga će imenovati Predsjednik Republike Kosovo, na preporuku Vlade. Unutarnje organizovanje Kosovskih bezbjednosnih snaga se regulišu zakonom.

Član 127 [Kosovski Savjet za Bezbjednost]

1. Savjet bezbjednosti Republike Kosovo, u saradnji sa Predsjednikom Republike Kosovo i Vladom, priprema strategiju sigurnosti za Republiku Kosovo. Savjet bezbjednosti Republike Kosovo ima i ulogu savjetnika u svim pitanjima koja se tiču bezbjednosti Republike Kosovo.
2. Savjetom bezbjednosti Republike Kosova predsjedava Premijer uz podršku vlade, osim tokom vanrednog stanja, kao što je i predviđeno ovim Ustavom.
3. Predsjednik Republike Kosovo može zahtevati sastanke Savjeta bezbjednosti Republike Kosovo, i savjet je dužan da svoj rad koordiniše u bliskoj saradnji sa Predsjednikom. Savjet bezbjednosti Republike Kosovo će blisko saradivati sa međunarodnim organima.
4. Članovi Savjeta bezbjednosti Republike Kosovo se imenuju i razrješavaju u skladu sa zakonom.

Član 128 [Policija Kosova]

1. Policija Republike Kosovo je odgovorna za očuvanje javnog reda i mira na cijeloj teritoriji Republike Kosovo.
2. Policija Republike Kosova je profesionalna i održava etničku raznolikost stanovništva Republike Kosovo.
3. Premijer, u konsultaciji sa Vladom i u skladu sa zakonom, imenuje Stalnog direktora Policije republike Kosovo. Unutarnja organizacija policije Kosova se reguliše zakonom.
4. Policija Republike Kosovo ima jedinstven lanac komande širom Republike Kosovo, sa policijskim stanicama koje su jednake granicama općina. Policija Kosova olakšava saradnju općinskih vlasti sa predstavnicima zajednica putem osnivanja Lokalnih savjeta, kao što je i regulisano zakonom. Etnička struktura policije unutar granica općine će odražavati etničku strukturu stanovništva unutar relevantne općine.
5. Policija Republike Kosovo je odgovorna za kontrolu granica u direktnoj saradnji sa domaćim i međunarodnim organima.

Član 129 [Obavještajna Služba]

1. Obavještajna agencija Kosova istražuje, otkriva i nadgleda moguće pretnje po unutrašnju bezbjednost Republike Kosovo.

2. Obaveštajna agencija Kosova je profesionalna, politički nepristrasna, multietnička i biće pod parlamentarnim nadzorom, kao što je i uređeno zakonom.
3. Predsjednik Republike Kosovo i Premijer, nakon konsultacije sa Vladom, zajedno imenuju Direktora, zamjenika direktora i stalnog inspektora Obavještajne službe Kosova. Kvalifikacija i mandat se reguliše zakonom.
4. Predsjednik Republike Kosovo i Premijer dobijaju ista obavještenja koja se tiču obavještajne službe.

Član 130 [Uprava Civilnog Vazduhoplovstva]

1. Uprava civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo reguliše aktivnosti civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo i pruža usluge vazdušne navigacije, kao što je i regulisano zakonom.
2. Uprava civilnog vazduhoplovstva potpuno saraduje sa relevantnim međunarodnim i lokalnim organima, kao što je i određeno zakonom.

Član 131 [Vanredno Stanje]

1. Predsjednik Republike može objaviti vanredno stanje, kada:
  - (1) je to neophodno radi hitnih mjera zaštite od agresije;
  - (2) postoji unutarnji rizik po ustavni red ili javnu bezbjednost; ili
  - (3) dođe do prirodnih nepogoda koje utiču na dio ili cijelu teritoriju Republike Kosovo.
2. Ustav Republike Kosovo ne može biti promijenjen za vrijeme vanrednog stanja. Odstupanje od ustavom zajemčenih ljudskih prava i osnovnih sloboda se može dozvoliti samo do određenog nivoa, na što kraći period i u skladu sa ovim Ustavom. Tokom vanrednog stanja, zakon o izborima Skupštine i Opštine se ne može mijenjati. Ostala načela o radu javnih institucija tokom vanrednog stanja se regulišu zakonom, ali nikako neće biti u suprotnosti sa ovim članom.
3. Ukoliko dođe do potrebe za vanrednim mjerama radi zaštite od agresije, Predsjednik Republike Kosovo, nakon konsultacija sa Premijerom, objavljuje vanredno stanje. Objavljivanjem vanrednog stanja, Predsjednik Republike Kosovo odmah izdaju dekret, koji određuje prirodu prijetnje i bilo kakvog ograničenja ljudskih prava i sloboda. U roku od četrdeset osam (48) sati, Skupština može dati saglasnost, na osnovu dvije trećine (2/3) glasova prisutnih poslanika koji glasaju, ako se ne dobije odobrenje, dekret Predsjednika se ukida.

4. Ukoliko postoji rizik po ustavni red i javnu bezbjednot Republike Kosovo ili mogućnost prirodne nepogode na cijeloj ili dijelu teritorije Republike Kosovo, Predsjednik Republike Kosovo u konsultaciji sa Premijerom, objavljuje vanredno stanje. Objavljivanjem vanrednog stanja, Predsjednik Republike Kosovo odmah izdaje dekret o prirodi pretnje ili bilo kojeg odstupanja od ljudskih prava i sloboda. U roku od četrdeset osam (48) sati, Skupština može dati svoju saglasnost putem većine glasova svih prisutnih poslanika koji glasaju. Ako se ne dobije saglasnost dekret Predsjednika se ukida.
5. Vanredno stanje traje onoliko koliko traje rizik i ne može trajati više od šezdeset (60) dana. Uz saglasnost većine poslanika Skupštine, koji su prisutni i koji glasaju, vanredno stanje se može produžiti ako je neophodno, na dodatni period od trideset (30) dana, ukupno devedeset (90) dodatnih dana.
6. Skupština u zavisnosti od potrebe može donijeti ograničenje koja se tiču trajanja i nivoa vanrednog stanja. Onda kada Predsjednik smatra da je rizik po Republiku Kosovo vanredne prirode, Skupština može da produži vanredno stanje na periodu od sto pedeset (150) dana, ali samo na osnovu dvije trećine (2/3) glasova svih poslanika Skupštine.
7. Predsjednik Republike Kosovo može nakon konsultacije sa Vladom i Skupštinom, da naredi mobilizaciju Kosovskih bezbjednosnih snaga, kako bi pomogle u vanrednom stanju.
8. Savjet bezbjednosti Republike Kosovo, samo tokom trajanja vanrednog stanja, sprovodi izvršne funkcije koje se ograničavaju na funkcije povezane sa vanrednim stanjem. Tokom vanrednog stanja, Savjetom bezbjednosti Republike Kosovo rukovodi Predsjednik Republike Kosovo kao što je i uređeno zakonom. Tokom vanrednog stanja Savjet Bezbjednosti Republike Kosovo blisko će sarađivati sa Vladom, Skupštinom i međunarodnim organima.
9. Zakon određuje načela, oblasti i način kompenzacije nanete štete, kao rezultat ograničenja utvrđenih tokom vanrednog stanja.

Poglavlje XII   Nezavisne Agencije

Član 132   [Uloga i Nadležnosti Ombudsmana]

1. Ombudsman nadzire i štiti prava i slobode pojedinaca od nezakonitih i neregularnih radnji javnih organa.
2. Ombudsman je nezavistan u sprovođenju svoje dužnosti i ne prihvata uplitanja ili uputstva ostalih organa ili institucija, koje sprovode vlast u Republici Kosovo.
3. Bilo koji drugi organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je dužna da odgovori na zahtjeve Ombudsmana i da mu/joj predstavi sva dokumenta i informacije koje su od njega zatražena u saglasnosti sa zakonom.

Član 133   [Kancelarija Ombudsmana]

1. Ombudsman ima svoju kancelariju i poseban budžet, koji predlaže i kojim sam upravlja, na osnovu zakona.
2. Ombudsman ima jednog (1) ili više zamjenika. Broj, način izbora i njihov mandat se reguliše zakonom o Ombudsmenu. Najmanje jedan (1) od zamjenika Ombudsmana, mora da bude pripadnik neke od zajednica koje ne čine većinu na Kosovu.

Član 134   [Kvalifikacija, Izbor i Razrješenje Ombudsmana]

1. Ombudsmana Kosova bira Skupština Kosova sa većinom od dvije trećine $2/3$ glasova svih poslanika skupštine, na mandat od pet (5) godina, bez prava na ponovni izbor.
2. Ombudsman može biti bilo koji obrazovani državljanin Republike Kosovo, visokog moralnog karaktera i pošten, stručan i upoznat sa pitanjima zaštite ljudskih prava.
3. Ombudsman i njeni/njegovi zamenici , ne mogu biti članovi niti jedna političke partije, niti sprovoditi političke, državne ili privatne aktivnosti, kao ni učestvovati u upravnim organima civilnih, ekonomskih ili trgovačkih organizacija.
4. Ombudsman uživa imunitet od krivičnog gonjenja, građanske tužbe ili razrješenja za postupke ili odluke tokom vršenja svoje funkcije Ombudsmana.
5. Ombudsman se može razrješiti samo na osnovu zahtjeva ne manje od jedne trećine $(1/3)$ poslanika Skupštine i u tom slučaju Skupština donosi odluku sa dvije trećine $(2/3)$ glasova svih svojih poslanika.

Član 135 [Izveštaj Ombudsmana]

1. Ombudsman podnosi godišnji izvještaj Skupštini Republike Kosova.
2. Ombudsman podnosi izvještaj pred Skupštinom onda kada se od njega to zahtjeva, i može zahtjevati da pred Skupštinom iznese pitanja koje smatra značajnim.
3. Ombudsman ima pravo da vrši preporuke i predlaže mere onda kada primijeti kršenje prava i sloboda ljudi od strane organa javne administracije i ostalih državnih organa.
4. Ombudsman ima pravo da pokrene pitanje pred Ustavnim sudom, koja su u saglasnosti sa odredbama ovog Ustava.

Član 136 [Stalni Revizor Kosova]

1. Stalni revizor Republike Kosovo je najviša nezavisna institucija za ekonomsku i finansijsku kontrolu.
2. Organizacija, funkcionisanje i nadležnosti Stalnog revizora Republike Kosovo se uređuju Ustavom i zakonom.
3. Stalnog revizora Republike Kosovo bira i razrješava Skupština, na osnov glasova svih poslanika iste, i na osnovu prijedloga Predsjednika Republike Kosova.
4. Skupština o razrješenju Stalnog revizora Republike Kosovo odlučuje sa dvije trećine (2/3) glasova svih njenih poslanika, na prijedlog Predsednika Republike Kosovo ili na prijedlog jedne trećine (1/3) poslanika Skupštine Republike Kosovo.
5. Mandat Stalnog revizora Republike Kosovo traje pet (5) godina, sa pravom izbora na samo još jedan mandat.

Član 137 [Nadležnosti Stalnog Revizora Kosova]

Stalni revizor Republike Kosovo vrši kontrolu:

- (1) ekonomske djelatnosti javnih institucija i ostalih državnih pravnih lica;
- (2) Korišćenje i zaštite javnih resursa od strane centralne i lokalne vlasti;
- (3) ekonomsku djelatnost javnih preduzeća i ostalih pravnih lica, u koje je država uložila deo akcija, ili kada njihove dugove, kredite i obaveze garantuje država.

Član 138 [Izveštaj Stalnog Revizora Kosova]

1. Stalni revizor Republike Kosovo podnosi Skupštini:
  - (1) izvještaj o trošenju državnog budžeta;
  - (2) mišljenje o izvještaju Vlade o troškovima za prošlu finansijsku godinu, prije nego što Skupština usvoji isti;
  - (3) informacija o rezultatima kontrole, kad god to zahtijeva Skupština.
2. Stalni revizor Republike Kosovo podnosi Skupštini godišnji izvještaj o svom radu.

Član 139 [Centralna Izborna Komisija]

1. Centralna izborna komisija je stalni nezavisni organ koji priprema, nadzire, upravlja i verifikuje sve radnje koje se tiču procesa izbora i referenduma, i objavljuje njihove rezultate.
2. Komisija ima jedanaest (11) članova, uključujući predsjednika Centralne izborne komisije, koga imenuje Predsjednik Republike Kosovo, između članova Vrhovnog suda ili apelacionog suda.
3. Predsjednika Centralne izborne komisije imenuje Predsjednik Republike Kosovo, iz reda sudija Vrhovnog suda i apelacionih sudova.
4. Šest (6) članova imenuje šest najvećih parlamentarnih grupa koje su zastupljene u Skupštini, koje nemaju pravo da učestvuju u raspodeli rezervisanih mjesta. Ukoliko je u Skupštini zastupljeno manje grupa, najveća grupa ili grupe mogu da imenuju dodatnog člana. Jednog (1) člana imenuju poslanici Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarantovana mjesta za zajednicu kosovskih Srba i tri (3) člana poslanici Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarantovana mjesta za druge zajednice koje ne čine većinu na Kosovu.

Član 140 [Centralna Banka Kosova]

1. Centralna banka Kosova je nezavisna institucija i odgovorna je Skupštini Kosova.
2. Centralna banka Republike Kosovo sprovodi svoje nadležnosti samo u saglasnosti sa ovim Ustavom i ostalim pravnim instrumentima.
3. Guverner Centralne banke Republike Kosovo izvršava i zadatak izvršnog šefa iste.

4. Uprava Centralne Banke Republike Kosovo i procedura izbora i imenovanja članova Savjeta Centralne banke Republike Kosovo se reguliše zakonom koji treba osigurati nezavisnost i autonomiju iste.

Član 141 [Nezavisna Komisija za Medije]

1. Nezavisna komisija za medije je nezavisni organ koji reguliše opseg frekvencija emitera u Republici Kosovo, licencira javne i privatne emitere, sprovodi politiku emitovanja, i ostale zakonom određene nadležnosti.
2. Izbor članova Nezavisne komisije za medije se vrši u skladu sa zakonom, na osnovu transparentnog procesa.

Član 142 [Nezavisne Agencija]

1. Nezavisne agencije Republike Kosovo su one institucije koje je osnovala Skupština, na osnovu relevantnih zakona, koji regulišu osnivanje, funkcionisanje i njihova ovlašćenja. Nezavisne agencije vrše svoje funkcije nezavisno od svih ostalih organa ili vlasti Republike Kosovo.
2. Nezavisne agencije imaju svoj budžet, kojim upravljaju nezavisno, u skladu sa zakonom.
3. Svaki organ ili institucija koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je obavezna da saraduje i odgovori na zahtjeve nezavisnih agencija, tokom sprovođenja njihovih zakonskih ovlašćenja, u skladu sa zakonom.

Član 143 [Sveobuhvatni Predlog o Rešenju statusa Kosova]

Bez obzira na odredbe ovog Ustava:

1. Svi organi vlasti Republike Kosovo će raditi u saglasnosti sa svim obavezama Republike Kosovo odiređenih Sveobuhvatnim Prijedlogom o Rješenju Statusa Kosova od dana, 26. marta 2007. Iste će preduzeti sve neophodne mere za sprovođenje datih odredbi.
2. Odredbe Sveobuhvatnog prijedloga o rješenju statusa Kosova, od dana 26. maja 2007. imaju premoć nad ostalim zakonskim odrjedbama kosova.
3. Ustav, zakoni i ostala pravna akta Republike Kosovo se tumače u saglasnosti sa Sveobuhvatnim prijedlogom o rešenju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007. U slučaju nesaglasnosti između odrjedbi ovog Ustava, zakona i ostalih pravnih akata Republike Kosovo i odrjedbi sporazuma, provladava ovaj drugi.

Član 144 [Amandmani]

1. Vlada, Predsjednik i jedna četvrtina (1/4) poslanika Skupštine Kosova, mogu predložiti izmenu i amandmane Ustava na osnovu uredbe o radu Skupštine.
2. Svaka izmjena zahtijeva odobrenje dvije trećine (2/3) svih poslanika Skupštine, uključujući dvije trećine (2/3) svih poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarantovana mjesta za predstavnike zajednica koje ne čine većinu u Republici Kosovo.
3. Izmjene ovog Ustava se mogu usvojiti od strane Skupštine samo ukoliko je Predsjednik Skupštine Kosova predložio amandman Ustavnom sudu, kako bi se osiguralo da predloženi amandman ne umanjuje prava i slobode garantovane poglavljem II ovog Ustava.
4. Izmjene Ustava stupaju na snagu nakon usvajanja istih od strane Skupštine Republike Kosovo.

Član 145 [Kontinuitet Međunarodnih Sporazuma i Primjenljivog Zakona]

1. Međunarodni sporazumi i ostala akta međunarodne saradnje, koja su na snazi na dan stupanja na snagu ovog Ustava, će ostati na snazi, do momenta kada se ti sporazumi ili akti ponovo sklope ili kada se ponište u saglasnosti sa uslovima istih, ili zamene novim međunarodnim sporazumima ili ostalim aktima kojima se regulišu ista pitanja i koja su usvojena u saglasnosti sa ovim Ustavom.

2. Primjenljivi zakon na dan stupanja na snagu ovog Ustava nastavlja da se sprovodi, dok god je u saglasnosti sa ovim Ustavom, i dok god se ne ukine, zameni ili izmeni u saglasnosti sa ovim Ustavom.

Član 146 [Međunarodni Civilni Predstavnik]

Bez obzira na odredbe ovog Ustava:

1. Međunarodni Civilni Predstavnik i ostale međunarodne organizacije i akteri, mandat kojih je odrijeđen Sveobuhvatnim prijedlogom o rešenju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., uživaju mandat i ovlašćenja odrijeđena Sveobuhvatnim prijedlogom, uključujući zakonita prava, privilegije i imunitet.
2. Svi organi vlasti Republike Kosovo su dužni da potpuno surađuju sa Međunarodnim Civilnim Predstavnikom, međunarodnim organizacijama i akterima, mandat kojih je regulisan Sveobuhvatnim prijedlogom o rešenju statusa Kosova, od dana 26 marta 2007., i između ostalog su dužni da ozakone njihove odluke ili akta.

Član 147 [Konačna Vlast Međunarodnog Civilnog Prisustva]

Bez obzira na ostale odredbe ovog Ustava, Međunarodni Civilni Predstavnik, na osnovu Sveobuhvatnog prijedloga o rešenju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., ima konačnu vlast na Kosovu u pogledu tumačenja civilnih aspekata Sveobuhvatnog prijedloga. Nijedan organ vlasti na Kosovu nije ovlašćen za razmatranje, umanjivanje ili ograničavanje mandata, ovlašćenja i obaveza, odrijeđenih ovim i članom 146.

Član 148 [Prijelazne Odredbe Skupštine Kosova]

1. U prva dva izborna mandata poslije usvajanja Ustava, Skupština Republike Kosovo će imati dvadeset (20) mjesta rezervisanih za predstavnike zajednica koje ne čine većinu na Kosovu, i to na sljedeći način: deset (10) mjesta će biti dodijeljeno strankama, koalicijama, građanskim inicijativama i nezavisnim kandidatima koji su izjavili da zastupaju zajednicu kosovskih Srba, a deset (10) mjesta biće dodijeljeno drugim zajednicama na sljedeći način: zajednici Roma jedno (1) mjesto; zajednici Aškalija jedno (1) mjesto; zajednici Egipćana jedno (1) mjesto, a jedno (1) dodatno mjesto biće dodijeljeno zajednici Roma, Aškalija ili Egipćana u zavisnosti od tog koja zajednica ima najveći ukupan broj glasova; Bošnjačkoj zajednici tri (3) mjesta, Truskoj zajednici dva (2) mjesta i Goranskoj zajednici jedno (1) mjesto. Svako mjesto koje je osvojeno na izborima biva pridodato onim deset (10) mjestima rezervisanim za zajednicu kosovskih Srba i drugim zajednicama.
2. Bez obzira na stav 1 ovog člana, postojeći mandat na dan stupanja na snagu ovog Ustava će se smatrati kao prvi izborni mandat Skupštine, u slučaju da isti traje najmanje dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Ustava.

Član 149 [Prvobitno Usvajanje Zakona od Vitalnog Interesa]

Bez obzira na odredbe člana 81 ovog Ustava, zakoni od vitalnog interesa navedeni u tom članu, će se prvobitno usvojiti većinom glasova poslanika Skupštine koji su prisutni i koji glasaju.

Član 150 [Proces Imenovanja Sudija i Tužioca]

1. Sveobuhvatna procena koja se širom Kosova sprovodi u cilju utvrđivanja podobnosti svih kandidata za stalna imenovanja na položaje sudija i tužilaca na Kosovu, do navršavanja zakonom određene starosne dobi potrebne za penziju, nastavit će da se odvija u skladu sa Administrativnom naređenjem 2008/2 i na ovaj postupak neće uticati prestanak mandata UNMIK-a , ili stupanje na snagu ovog Ustava.
2. Svi uspješni kandidati koje SPGS naimenuje ili ponovo imenuje kao sudije i tužioce u postupku naimenovanja nastaviće da obavljaju svoje dužnosti sve do prirodnog isteka svojih mandata, ili sve dok ne budu razrješeni svoje dužnosti u skladu sa zakonom.
3. Nezavisna Komisija za imenovanje sudija i tužilaca pisanim putem podnosi Sudskom savjetu Kosova preporuke o kandidatima za imenovanje ili ponovno imenovanje sudija ili tužioca, koji vrši konačnu vlast u predlaganju kandidata za imenovanje i ponovno imenovanje sudija i tužioca, Predsjedniku Kosova.
4. Svi uspješni kandidati koji su imenovani ili ponovno imenovani kao sudije i tužioci od strane Predsjednika Kosova, a na prijedlog Kosovskog Pravosudnog Vijeća kao dio Postupka naimenovanja, ostaće na svojim položajima sve do prirodnog isteka svojih mandata ili dok ne budu razrješeni svojih dužnosti u skladu sa zakonom.
5. Bez obzira na odredbe člana 105 ovog Ustava, mandat svih sudija i tužioca koji su uspješno prošli proces imenovanja kao što je određeno ovim članom i koji su sprovodili svoju funkciju najmanje dve godine pre imenovanja, na osnovu ovog člana, je stalan do penzionisanja, kao što je i određeno zakonom, osim ako se isti razreši u saglasnost sa zakonom.

Član 151 [Privremeni Sastav Sudskog Savjeta Kosova]

Do kraja međunarodnog nadgledanja i sprovođenja Sveopšteg prijedloga za rješenje statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., Sudski savjet Kosova će sačinjavati:

1. Pet (5) članova biće kosovski članovi Nezavisne komisije za sudije i tužioce čiju je podobnost ispitala Nezavisna komisija za sudije i tužioce kao dio prve faze postupka imenovanja, u skladu sa Administrativnim naređenjem 2006/18. Od ovih pet (5) članova, jedan (1) član sudija i jedan (1) član tužilac, slučajno izabrani, će služiti u Sudskom savjetu Kosova do isteka njihovog mandata, nakon čega će biti zamijenjeni jednim (1) sudijom i jednim (1) tužiocem, čija je podobnost ispitana od strane

Nezavisne komisije za sudije i tužioce i koji su izabrani od strane svojih kolega, pridržavajući se metoda koje obezbjeđuju najširu zastupljenost sudstva i tužilaštva. Preostalo dvoje (2) sudija i jedan tužilac, iz redova pet (5) članova Nezavisne komisije za sudije i tužioce će raditi u Sudskom savjetu Kosova, u periodu od dodatnih godinu dana nakon isteka svojih mandata, nakon čega će biti zamijenjeni u skladu sa istim postupkom kao njihove prethodne kolege Nezavisne komisije za sudije i tužioce. U slučaju osnivanja tijela koje bi bilo odgovorno za pitanja koja se odnose na imenovanje, disciplinski postupak i razrješenje tužilaca, svih pet preostalih članova Sudskog savjeta Kosova će postati sudije.

2. Osam (8) preostalih članova Savjeta će se izabrati od strane poslanika Skupštine Kosova na način koji je utvrđen ovim Ustavom, osim ako dvoje (2) od četvoro (4) članova izabranih od strane poslanika Skupštine koji zauzimaju mjesta dodijeljena tokom podjele mjesta moraju biti međunarodni članovi, od kojih je jedan sudija, izabran od strane Međunarodnog civilnog predstavnika na osnovu prijedloga Misije za Evropsku bezbjednost i odbrambenu politiku. Jedan od međunarodnih članova treba da bude sudija.

Član 152 [Privremeni Sastav Ustavnog Suda]

Do kraja međunarodnog nadgledanja i sprovođenja Sveopšteg prijedloga za rješenje statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., Ustavni sud će sačinjavati:

1. Šest (6) od devet (9) sudija imenuje Predsjednik Republike Kosovo, na prijedlog Skupštine.
2. Od šest (6) sudija, dvoje (2) će imati mandat od tri godine, bez mogućnosti ponovnog izbora, dvoje (2) sudija će imati mandat od šest godina, bez mogućnosti ponovnog izbora, i dvoje (2) će imati mandat od devet godina, bez mogućnosti ponovnog izbora. Početni mandat sudija bira žrijebom Predsjednik Republike Kosovo, odmah nakon njihovog imenovanja.
3. Od šest (6) sudija, četvoro (4) se bira na osnovu dvije trećine (2/3) glasova poslanika Skupštine koji su prisutni i glasaju. Dvoje će se izabrati na osnovu većine glasova poslanika Skupštine nakon saglasnosti većine poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarantovana mjesta za predstavnike zajednica koje ne čine većinu na Kosovu.
4. Troje (3) međunarodnih sudija imenuje i razrješava Međunarodni civilni predstavnik, nakon konsultacije sa Predsjednikom Evropskog suda za ljudska prava. Troje (3) sudija neće biti stanovnici Kosova ili neke susjedne zemlje.
5. Međunarodni civilni predstavnik će odlučiti o tome kada ističe mandat međunarodnim sudijama i isti će biti zamijenjeni na osnovu Ustavom utvorenih prava.

Član 153 [Međunarodno Vojno Prisustvo]

Bez obzira na ostale odredbe ovog Ustava, Međunarodno vojno prisustvo, uživa mandat i ovlaštenja odriježena relevantnim međunarodnim instrumentima, uključujući Rezoluciju 1244 Savjeta Bezbjednosti Ujedinjenih Naroda i Sveobuhvatni prijedlog o rešenju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007. Predsjedavajući Međunarodnog vojnog prisustva, u saglasnosti sa Sveobuhvatnim prijedlogom o rešenju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., predstavlja konačnu vlast operativne oblasti u tumačenju aspekata pomenutog sporazuma, koji se tiču Međunarodnog vojnog prisustva. Nijedan organ vlasti Republike Kosovo nemože razmatrati, umanjiti ili ograničiti mandat, ovlaštenja i obavjeze.

Član 154 [Kosovski Zaštitni Korpus]

Kosovski zaštitni korpus će se raspustiti u roku od jedne godine od stupanja na snagu ovog Ustava. Do raspuštanja, Međunarodno vojno prisustvo će, u saradnji sa Međunarodnim civilnim predstavnikom i Republikom Kosova, vršiti izvršnu vlast nad kosovskim zaštitnim korpusom i donijeće odluku o raspuštanju istog.

Član 155 [Državljanstvo]

1. Svi zakoniti građani Kosova na dan usvajanja ovog Ustava, uživaju pravo državljanstva Republike Kosovo.
2. Republika Kosovo priznaje pravo na sticanje državljanstva Republike Kosovo, bez obzira na njihovo sadašnje mjesto boravka i državljanstvo koje možda imaju, svim građanima bivše Savezne Republike Jugoslavije, koji su imali stalno boravište na Kosovu na dan 1. januara 1998 i njihovim direktnim potomcima.

Član 156 [Izbjeglice i Interno Raseljena Lica]

Republika Kosovo promovise i olakšava bezbjedan i dostojanstven povratak izbjeglica i interno raseljenih lica, i pomaže istima da povrate svoju imovinu i lične stvari.

Član 157 [Stalni Revizor Kosova]

Do kraja međunarodnog nadzora i sprovođenja Sveobuhvatnog prijedloga o rješavanju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., Stalni revizor Republike Kosovo će biti međunarodni predstavnik kojeg imenuje Međunarodni civilni predstavnik.

Član 158 [Centralna Bankarska Uprava]

Do kraja međunarodnog nadzora i sprovođenja Sveobuhvatnog prijedloga o rješavanju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., Guvernera Centralne banke Republike Kosovo će imenovati Predsjednik Republike Kosovo, nakon odobrenja od strane Međunarodnog civilnog predstavnika.

Član 159 [Imovina i Društvena Preduzeća]

1. Sva društvena preduzeća koja su u potpunosti ili delimično bila pod društvenim vlasništvom, prije stupanja na snagu ovog Ustava će se privatizovati bez ikakvih odlaganja u saglasnosti sa zakonom.
2. Sav interes imovine i preduzeća u društvenom vlasništvu na Kosovu će biti u vlasništvu Republike Kosovo.

Član 160 [Vlasništvo Društvenih Preduzeća]

1. Sva preduzeća Republike Kosovo koja su pod društvenim vlasništvom će biti pod vlasništvom Republike Kosovo. Sve obaveze koje se tiču prava vlasništva će biti obaveze Republike Kosovo. Zakonom se može odobriti da Vlada Kosova privatizuje, da u najam ili pod koncesiju sva preduzeća u društvenom vlasništvu, na zakonom propisan način.
2. Pravo vlasništva, koje se tiče nekog preduzeća pod društvenim vlasništvom, a koje funkcioniše samo na nivou neke općine ili na određenom broju općina, će pripasti općini ili relevantnim općinama. Sve obaveze koje se tiču takvih prava vlasništva će biti obaveze opštine ili relevantnih opština. Skupština može zakonom identifikirati neko takvo preduzeće i općinu ili općine, koje imaju pravo vlasništva i obaveze koje se tiču istih. Ukoliko se to dozvoljava zakonom, opština ili opštine mogu privatizovati, dati u najam ili pod koncesiju preduzeća u društvenom vlasništvu.

Član 161 [Transzicija Institucija]

1. Osim u onim situacijama kada Ustav drugačije određuje, sve nadležnosti, odgovornosti i obaveze institucija odriježene ovim Ustavom, će se prenijeti tim institucijama na dan stupanja na snagu ovog Ustava. Trajanje mandata svake institucije prije stupanja na snagu ovog Ustava, će ostati isti i nepromjenjiv do redovnog isteka, ili do narednih izbora.
2. Do prvih parlamentarnih izbora nakon stupanja na snagu ovog Ustava, Predsjedništvo Skupštine nastavlja da sprovodi nadležnosti predviđene postojećim mandatom. Nakon prve konstitutivne sednice Skupštine, nakon stupanja na snagu ovog Ustava, izvršiće se restrukturisanje Predsjedništva Skupštine na osnovu odredbi ovog Ustava.

3. Odredbe člana 70.3 (3) se neće primenjivati do konstitutivne sednice Skupštine nakon prvih parlamentarnih izbora, nakon stupanja na snagu ovog Ustava.
4. Do osnivanja Tužilačkog savjeta Kosova, Sudski savjet Kosova će sprovoditi funkcije i odgovornosti istog.

Član 162 [Stupanje na Snagu]

Ustav Republike Kosovo stupa na snagu 15. juna 2008.